Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Christoph. Matthaei Pfaffii ... Institutiones Historiae Ecclesiasticae

Juxta Ordinem Seculorum Brevissimo Penicillo Delineatae ...

Cod. Karlsruhe 416

Pfaff, Christoph Matthaeus

Tubingae, 1727

Seculum I. Apostolicum

urn:nbn:de:bsz:31-375655

Visual Library

ita quidem, ut de Scriptoribus Doctoribusque cujusque seculi primum agamus, post Imperatores & synchronismum historiæ profanæ & Episcopos Romanos cæterarumque Ecclesiarum Patriarchalium, quantum id quidem res permittet, paucissimis saltem pro instituti ratione tangamus, ad historiam dogmatum ad disciplinam Ecclesiæ tum ceremonialem, tum Hierarchiam, ad Concilia & Symbola, ad hæreses & schismata dein progressuri, additis denique cujusvis seculi memorabilibus, ubi conversiones Gentium novæ, aliarum religionum origines, persecutiones in quovis seculo factæ aliaque cum fabulis præcipuis pro re natâ recensenda erunt. Sed ad rem ipsam jam alacri pede descendimus.

Seculum I. Apostolicum.

CAP. I.

DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

§. 1.

INter Scriptores Ecclesiasticos Sec. I. referimus ante omnia Canonicos illos (a), quibus scripta debemus Evangelica, cæteraque, quæ

De Scriptoribus Eccles. I. Sec. ejusque Scriptis genuinis & suppositiis.

(a) Velim hîc conferri, quæ in diss. 1. præliminari in Matthæum posuimus, velim & addi tabulam istam GERH. VAN MASTRICHT, quâ canonem Novi quoque Testamenti exhibet, atque eum, quem nos jam

ʳ Mosheim l. c. Sec. I. P. II. C. II. §. XVI. ponit ante dimidiam partem Sec. II. v. p. 92.

quæ Canonem N. T. conficiunt, sub finem sec. I. absolutum. (b) Hæc ut data operâ enumeremus, & quid de unoquoque notandum veniat, observemus, necessarium haud esse arbitramur, cùm satis eadem cognita sint, eaque, quæ hanc in rem sciri debent, alibi tradantur. Ad Patres itaque progredimur Apostolicos (b) (c), quorum scripta

habemus, traditione omnium seculorum universali fundatum esse ostendit, porrò JAC. BASNAGII historiam Ecclesiæ eo loco, ubi de Canone N. T. agit, maximè & celeberrimi PRITII introductionem in lectionem librorum Novi Testamenti noviùs recusam. Addi & jam potest ANT. VAN DALE de falsis Proph. C. 3. p. 258. sqq. Cæterùm singuli Novi Testamenti libri jam nobis hîc essent percurrendi & ab Evangelio Matthæi initium faciendum, donec ad Apocalypsin Johannæam descenderetur, dicendumque primò de uniuscujusque libelli Autore, postea de linguâ & dialecto, de tempore, quo conscriptus est, addendæque observationes criticæ sufficientes. Ast, cùm hæc ad Theologiam exegeticam magis spectent, cùm & satis sint obvia, summum saltem hîc ad ea digitum intendimus, licet existimemus, in lectionibus privatis hæc oretenus, si volupe fuerit, suppleri posse, eâ ferè ratione, quâ illa tradidit celeberr. LANGIUS in hist. Eccl. N. T. p. 314. sqq. ʳ non satis feliciter hic egit Langius l. c.

(b) Hos in unam collectionem jecit JO. BAPT. COTELERIUS, quam dein Amstelodami recudi fecit A. 1698. JO. CLERICUS cum *Guil. Beveregii* codice canonum Ecclesiæ primitivæ vindicato, *Jacobi Usserii* dissertationibus Ignatianis & *Jo. Pearsonii* vindiciis Epistolarum S. Ignatii. Novam editionem eamque præstantiorem idem celeberrimus Vir eodem loco

(b)[2] Scripta in Canonem successive relata
cf. Joach. Lange l.c. qui Scripta in Canonem relata prolixe recenset, tempus determinat, quo civilis canoni sunt inserta, de Canone N. T. prolixior est criticas adjecit observaões de Veteri & nova distinctione V. & N. T. in capita, cujus divisioni autor Hugo de S. Carolo, & de distinctione N. T. in versiculos à Rob. Stephano r. equitandum facta.
G. von Mastricht Canon Scripturæ S. Lectus, secundum seriem seculorum post C. N. ab eo collectus, ejusdemq notis illustratus, Jenæ et Lobenstein 1725. 8v qui diversos refert Catalogos, quo tpre Scripta in Canon. sint relata.
cf. Jo. Chr. Iselii meditaões de Canone N. T. ex Ac. VI. VII. VIII. & IX. in Miscell. Groeningensis T. IV. Fascic. 1. n. 3.
Jo. Wetstein ad hoc Scriptum interpretandum utile est.
add. Humpaeus in Commentatio critica in Libros N. T. Lips. 1730. 4. cum Præf. Jo. Gottl. Carpzovii.
Scriptores cumprimis de Scriptis Aplorum c.c. In hoc Scripto de Epls Paulinis multa notatu digna occurrunt.
o# b) Wolffius in Curis Criticis N. T. sub initium uniuscujus libri.

II) Patres Apostolici

Patres vocant veteres Ecclæ DDs, quos recentiores, ceu Patres revereri dent.
Patres vocantur oes DDes Ecclæ usq ad tpra Scholasticorum s. ad Sec. XI.
Alii tm Doctores V. s. VI. priorum seculorum Patres appellant.
Doctores I. quin m. II. Sec. Patres Apostolici vocantur, eo quod partim Discipuli Apostolorum fuerint, credantur, doctrinæ Apostolicæ cumprimis inhæsisse.
2) Eorum Scripta collecta sunt à Cotelerio, 2. voll. in fol. Ittigio in 8.
add. Fabricius pp Hermam.

(c) 3) Ordo varius quidem esse potest, at Hieronymus cum Petro incipit, qd Pontificiis admodum placet. Sequitur eum Cave. Nev. l. juxta ordinem Librorum N. T. l. juxta mortem martyrii de iis agere possemus.
(4) De his Scriptoribus divinis agi potest ex Hieronymo; cujus ordo:
a) Petrus, v. Hieron. cap. 1. Cave. 191-327.
b) Jacobus Minor, v. Hier. Cap. 2. & Cave p. 579 – 594.
c) Matthæus, v. Hier. c. 3. Cave 553-567.
d) Judas Thaddæus, Hier. c. 4. Cave, p. 599. – 609.
e) Paulus, Hier. c. 5. & Cave 327-477.
f) Lucas; Hier. c. 7. & Cave 630-638. qui eum ultimo loco recenset.
g) Marcus; Hier. c. 8. Cave 618-630.
h) Joannes, Aplus; Hier. c. 9. Cave. 508-538. Plures Hieronymus non recenset. sunt E. è Caveo, l.c.:
i) Andreas; Cave 478- 490.
k) Jacobus Major. Cav. 490 – 508.
l) Philippus; Cave 538-545.
m) Bartholomæus; Cave 546-553.
n) Thomas; Cave 567 – 578.
o) Simon Zelota; Cave 594- 599.
p) Matthias; Cave 609 – 618.

~~Autor~~ ~~des~~ ~~[illegible]~~
1.) Eorum et & trium sequentium Seculorum Patrum vitas dedit 1) Wilh. Cave in Antiquitatibus Patrum & Ecclesiasticis. d. Leben, Wandel, Tod d. Heil. d. Marter d. apostol. Väter, wie a. d. vornehmsten Väter in d. 4. ersten Jahrhunderten; Bremen, 1701. 4.
& 2) Gottlieb Stolle in d. Nachricht von d. Leben, Schriften d. Lehre d. Kirchenväter d. ersten 400. Jahre P. C. N.; Jena 1733. 4.
3) Excerpta ex eorum Scriptis Abr. Scultetus in Medulla Theologia Patrum, Du-Pin dans son nouvelle Bibliotheq. des Auteurs Ecclesiastiques dederunt.
(c) 1) Cle-... in 4t. edita

a) (A) Clemens Romanus, Phil. IV. 3. a)
Episcopus Romæ fuit, teste Irenæo, (Script. II. Sec.) III. 3. Hieron. c. 11. Eusebio V. 6. qui vetustiora documenta citarunt & excerpserunt. cf. m. Cave & Stolle.
Quotus est incertum.
Martyrium ejus, m. incertum, b)
Epistola I. ad Corinth. genuina, ob testimonia Irenæi, Eusebii, Hieron;
Dubia (a) quod quædam ap. veteres ex illa citata n. reperiant, d. R. (a) falsum hoc e. v. Ittig de Patr. Apost. p. 245. (c) integrum folium hujus Epistolæ injuria temporum interiit.
(b) quod Danaides e veteri Mythologia martyribus accenseant p. 51. d. R. critica emendare hunc locum indigere tam Ittigius quam quidam ex ejus Discipulis in Coleri Anmerck. Clinus judicarunt.
Stolle dicit, in hac Epistola nihil de dogmate justific. per fidem occurrere, d. habet Segm. XXXI. & XXXII. p. 54 sq. ed. Ittig.
Epistola II. non est genuina ob silentium antiquorum: accedit, quod fragmentum integra superest. nec.
Reliqua ej. Scripta sunt supposititia.
NB. ab argumento inepto non semper argumentari licet;
Inde Scripturæ S. prærogativa.
Fabricius optima argumenta sunt e testimoniis, conjectura critica carent fundamento.
Unde novimus dogmata resolvi in conjectura: in hoc debuisset ita non ita scribere, E. Scriptum est suppositium.
Suppositia Clementis Scripta Cotelerius edidit v. p. 44–46. not. (f)–(k) multa bona tamen in iis occurrunt,
De ejus Libro Recognitionum Altdorffii Præs. Feuerlino Disp. est habita.

a) quod testimonium v. dubium (d) adhuc, siquidem plures tt. fuere Clementes, ostendente hoc Tillemontio dans ses Memoires.

b) quippe Irenæus de morte ejus loquens, nil de ipsius martyrio meminit.

F (c) quod p. 47. resurrectionem mortuorum e fabula de avi Phoenice comprobare voluerit; d. R. ab argumento inepto n. argumentari licet.

2. superstes similius sit homiliæ, quam Epistolæ; 3. ipsi veteres e.c. Hieronymus aliique Scriptores hoc ei abjudicant.

ſcripta in Canonem haud ſunt recepta. Primus inter eos eſt Clemens (c) Epiſcopus Romanus, cujus duæ extant Epiſtolæ ad Corinthios, quarum prima occaſione ſchismatis in Eccleſia Corinthiaca orti ſcripta fuit, veteribus paſſim laudata, ſecundæ verò fragmentum ſaltem habetur. Secundum eſt Barnabas (d), unus è LXX. Diſcipulis,

A. 1724. in formâ majore dedit. Edidit & TH. ITTIGIUS Bibliothecam Patrum Apoſtolicorum, ubi tamen nec Epiſtola Barnabæ, nec Hermas, nec Conſtitutiones Apoſtolicæ, nec cætera ψευδεπίγραφα Clementina extant, ſed ſaltem Clementis, Ignatii & Polycarpi Epiſtolæ GL. cum diſſertatione de Patribus Apoſtolicis. Hermam tamen ſupplere quis poterit ex FABRICII codice apocrypho N. T. T. 3.

(c) Fuit hîc & Pauli cooperarius Phil. IV. 3. poſtea Epiſcopus Romanus. Num Martyr? jure dubitatur. Prima ipſius epiſtola genuina eſt, poſterior ſuppoſititia niſi forſan ſit fragmentum διδαχῆς Clementinæ. Vide ITTIGII diſſ. de Patr. Apoſt. §. 66. ſqq. & ſel. cap. Hiſt. Eccl. Sec. I. p. 62. ſqq. DODWELLUM in Iren. p. 53. GRABIUM in ſpicil. Patr. Sec. I. p. 264. ſqq. FABRIC. Bibl. Gr. L. IV. C. 5. p. 175. ſqq. L. V. C. 1. p. 31. Novas editiones dedere WOTTONUS & COUSTANTIUS.

(d) Num Epiſtola, quæ ſub ejus nomine habetur, genuina ſit, dubitant eruditi. Sit Clementi Al. fides, genuina eſt, ſi Euſebio, ſuppoſititia. Confer eundem ITTIG. de Patr. Apoſt. p. 170. ſqq. & in ſel. cap. Hiſt. Eccl. ſec. I. p. 20. ſqq. FABRIC. Bibl. Gr. L. 4. C. 5. p. 173. ſqq. L. 5. C. 1. p. 3. Certè in hâc epiſtolâ plura habentur, ævo Apoſtolico indigna. Neſcio, cur hanc

pulis, qui Epiſtolam ſcripſit in quæſtionibus & argumentis adverſus Judæos penè totam verſantem. Tertius eſt Hermas (e), qui tres libros Græce ſcripſit, quorum habemus latinam verſionem. Primus, qui Eccleſia inſcribitur, quatuor viſiones complectitur Auctori factas, ſecundus Paſtor dictus continet XII. mandata, ab Angelo cuſtode ſub ſpecie venerandi Paſtoris tradita, tertius X. habet ſimilitudines, per quas ad vitam beatam & Chriſtiano dignam homo inſtituitur. Clementi, de cujus alioquin Epiſtolâ ad Corinthios vix quisquam dubitat, ſupponuntur Canones (f) & Conſtitutiones

q. cf. Mosh. l.c. §. XXI. p. 96. 87.

epiſtolam ex recenſione Dodvvelli, apud quem A. 1709. aliquot folia jam impreſſa, quæ incendium effugerant, vidimus, haud edant Angli.

(e) Sunt ex veteribus plurimi, quibus Paſtor Hermæ maximo in pretio eſt. Alii tanquàm apocryphum rejiciunt. Nec negari poteſt, plurima eſſe & in hoc libro licet antiquiſſimo, quæ à genio Apoſtolico abludant prorſus. Confer. FABRICII cod. apocr. N. T. P. 3. p. 737. ſqq. Bibl. Gr. L. 5. C. 1. p. 7. ſqq. & ITTIG. de Patr. Apoſt. p. 184. ſqq.

(f) Apoſtolici. Hic legenda ſunt, quæ à DALLÆO, BEVEREGIO & LARROQUANO diſputata fuere. Spurii certè illi ſunt. Et licet varios complectantur Canones, ſeculis prioribus jam cognitos, tamen in hanc Syllogem demùm ſeculo IV. vel V. fuere fuſi & deinab impoſtore, ut fieri ſolet, interpolati. Vide ITTIG. de pſeudepigr. Apoſtol. p. 161. ſqq. & de Patr. Apoſt. p. 211. ſqq. itemque FABRIC. Bibl. Gr. L. 5. C. 1. p. 32. ſqq.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

(2) Barnabas
mentio ejus fit Acton IV. 36.
Ittig v. in Sel. Capp. Sec. I. non credit, hunc
Barnabam eum isto, cujus mentio inji-
cit Act. IV. unum eundemque esse.
Epistola ej9 genuina est ob testim. antiquor.
argumentum n., inepta in ea occur-
F runt E. supposititia est, Deorum valet.
Mosheim. i.e. Isadi eplam pro spuria venditat.
(3) Hermas recensetur ab Autore,
De hoc m. valet argum. Fabricii,
Scripta ejus invenit Fabric. Cod. Apocr. N.T.
ubi m. testimonia veterum & recentior.
a p. 738-763. collegit, affirmantia, Her-
mam I. Sec. vixisse & hos Libros scripsisse.

(e)

F in quibusdam Codd. haec Barna-
bae Epla cum Polycarpi epla quasi
commixta invenitur; hinc Steph. le Moy-
ne in Variis Sacris eam Barnabae abjudi-
cat; d. Fabricius in Apocr. N.T. ostendit,
saepius in Veterum Scriptis ejusmodi con-
(F) fusiones oscitantia descriptorum evve-
nire.

(III) Judaei
v. p. 46.

nes Apoſtolicæ (*g*), ex Apoſtolorum vel virorum Apoſtolicorum διδαχαῖς (*h*) ex parte confectæ, recogni-

(*g*) Sed Apoſtolicam eam eſſe, quæ hodie habetur, collectionem nemo amplius aſſeruerit. Exſtitit quidem ejusmodi collectio, quæ vetuſtiſſima διαταξεων Apoſtolicarum monumenta complectebatur, jam ſeculo IV. ſed ea nunc non exſtat amplius. Ea, quæ nunc habetur, continet utique veterum Conſtitutionum & διατάξεων rudera, ſed tot hîc interpolationes ſunt, tot intermiſta ubique ſuppoſititia, tot falſa, quæ impoſtori Ariano ſeculi V. uti eruditi exiſtimant, debentur, ut magnæ artis ſit, ſpuria à veris ſecernere. Clementi autem Romano collectio hæc prorſus adſcribi nequit. Sed legenda hîc ſunt, quæ ſcripſere DALLÆUS de Conſtit. Apoſt. ITTIG. de pſevdep. p. 190. ſqq. de Patr. Apoſt. p. 217. & ſqq. & quàm maximè, quæ inter WHISTONUM, qui itidem ſingularem librum de Conſtitutionibus Apoſtolicis Anglicè edidit, GRABIUM, CLERICUM aliosque hanc in rem diſputata fuere. Cæterum, ubi iſtam de Conſtitutionibus Apoſtolicis ſententiam tenemus, non tamen abludimus ab Apologiâ Aug. Conf. art. 4. de Eccleſiâ p. 154. ubi has Conſtitutiones pro genuinis habent. Quæ enim ibidem exſtant, & κατ' ἄνθρωπον ſaltem dicuntur & in hodiernâ Conſtitutionum editione non habentur. Vide ITTIG. de Patr. Apoſt. p. 219. 220. & FABRIC. Bibl. Gr. L. 5. C. 1. p. 34.

(*h*) Conſtat, Pearſonium, Dodvvellum, Grabium, Whiſtonum aliosque conjeciſſe ſed conjeciſſe ſaltem, Viros Apoſtolicos ſeculorum priorum, ſuas Eccleſiæ διδαχὰς vel διδασκαλίας reliquiſſe, Barnabam, Clementem, Ignatium, Hippolytum, alios, quarum fragmenta hodie maximè ſuperſint in Conſtit. Apoſt. Vide ITTIG. de Pſeudep. p. 152. ſqq. & maximè, quæ dixi-

cognitionum (i) libri X. & τὰ κλεμέντια (k) seu homiliæ Clementinæ 19. De Barnabæ Epistolâ hîc notandum, esse in eâdem, quæ genium Apostolicum haud sapiant: unde & sunt, qui eam Barnabæ adjudicent, ab aliis tamen refutati. Hermam ex veteribus quidam extollunt, tanquam Auctorem inspiratum, alii de eo minus benè judicant, utpote cujus dubiæ sunt visiones sententiæque cum scriptis canonicis haud convenientes. Ex cæteris Scriptoribus, quos Sec. I. refert, licet non Christianis, tamen ad illustrandam historiam Ecclesiasticam hujus ævi multum facientibus memoramus Philonem Judæum (l) & Josephum (m), qui res Judaicas variis libris enarravit.

§. II.

mus ad Irenæi fragmenta p. 10. sqq. edit. Amstel. p. 601. sqq. edit. Stutgard.

(i) Constat, & has apocryphas esse atque suppositItias. Vide omninò Ittigium de Patr. Apost. p. 221. sqq. Adde Fabr. Bibl. Gr. L. 5. C. 1. p. 35. 36. Sub aliis titulis recognitiones istæ aliâs quoque notæ sunt. Autor nescitur.

(k) Et hæc quoque Clementis nomen falsò præferunt cum aliis, quæ Clementi Romano tribui videas, nempe epitome gestorum Petri, epistola ad Jacobum, aliæque epistolæ decretales, quas Clementi affinxit Isidorus Mercator, de cujus impostura mox quædam monebimus. Liturgia Clementis itidem supposititia illa est, quæ Const. Apost. L. 8. habetur. Vide Ittig. l. c. p. 226. sqq. & Fabric. l. c. p. 37. 38.

(l) De Philone notamus, quòd 1. allegorias in

III) Judæi Scriptores,

(1) Philo, Philosophus secta Platonica, (g)
de quo notum: a. Plato Philonizat, a. Philo
platonizat. cf. de eo Fabric. Bibl. Gr. III. 104. operum ejus editio extat, ~~Lipsiae~~ Franco-
(2) Josephus, v. p. 42. not. (m), (h) furti, 1691. fol.
distinguendus à Josepho Gorjonide v. p. 47. ſq.
ejus testim. de Christo merito suspectum
habet, quod Origenes illud g Judæos ñ
allegarit.

Editiones præstantiss.
Hudsoniana, v. A. E. Lips. lat. a. 1722.
Havercampiana, v. A. E. L. a. 1727. (l. Prolegomena ab Ittigio sunt
Lipsiensis, cui Pelara Intrṓd. præmissa.

NB. addantur ab Autore omissi.

(3) Hegesippus, cf. Ittig in Proleg.
(4) Auct. Hillel, de qua v. Lang: l. c.
(5) Onkelos & Jonathan autores Targum.

V) Scriptores Gentiles, quos Cave b. fin. uniuscu-
jus Sec. sedulo añotavit
Græci e. g. Strabō,
Latinorum multi, quos v. ap. Langium l. c.

ad N. II.

De Apocryphis

(a) (I) Autores evolvendi v. p. 48. not. (a) indicati

(1.) Grabii Spicilegium Sec. I.

(2) Fabricii Codex Apocryphus N. T.

(3) Ittigii Diss de Pseudepigraphis Christi, Mariæ & Aplorum, post ejd. Diss. de Hæresiarchis ævi Apostolici.

(b) (II) de piis fraudibus (ad not. (o) p. 48) notet, non quidem in hoc Seculo ortas fuisse (plerasque, d. huic seculo postea affictas), aliquas tn fuisse Sec. I. inventas, e. g. Evangelium secundum Ebræos, unde Ignatius ad Smyrnæos hæc verba habet Christi: palpate, quod non sim dæmonion ἀσώματον, v. Grabe p. 25.

† in Epistola

SPECIMINA

(A) CHRISTI (a) dicta ad nunc Codicibus quibusdam N. T. addita,

β) nunc ??. traditione asservata F

F β) nunc verba Christi à Patribus (c) allegata, quæ verbis in Cod. S. non exacte respondent, & lapsu memoriæ aliter, quam pareat, prolata.

De ~~[illegible]~~ dictis v. Fabric. Cod. Apocr. N. T. T. I. p. 30. e. c. estote boni Numularii s. Trapezitæ, resistamus oi iniquitati & odio habeamus eam.

(b) Scripta, e. g. † Epist. ad Abgarum v. 48. 49. not (p) & p. 52. (ss). Abgari Eplam genuinam, Christi responsionem oralem à legato scriptam, putat Theoph. Sigefrid. Bayerus in Hist. Osrhoena & Edessena e Numis, Petrop. 1734. 4. maj. p. 103. 99. α

α (B) Liturgia, quæ adhuc apud Aethiopes usu valuit & Aethiopica lingua scripta est, de qua v. Pfaffii Dissquis. de Liturgiis, p. p. 3. 17.

(d) (2) Mariæ (v. p. 52. not (rr). Epistola ad Ignatium, Messanenses, Florentinos, Liber de miraculis fidei & de annulo R. Salomonis.

(3) Aposto-
v. p. 49.

§. II.

De Apocryphis (n) hujus Sec. ſcriptis non opus eſt, ut multa memoremus, cum nimis pro-

Scripturâ Sacrâ mirâ cum obſcuritate atque ad nauſeam lectorum ubique ferè venetur, 2. quòd de λόγῳ plurima tradiderit, cum Platonicorum doctrinis conferenda & ad Joh. I. examinanda, ubi Clerici maximè cum Jo. van der Waeyen aliisque lis ſimul excutienda venit, 3. quòd in Hebraicis ſæpiùs ceſpitet. 4. quòd Chriſtianus haud exſtiterit, etſi cum Petro amicitias habuiſſe Romæ à veteribus quibuſdam narretur, 5. quòd Therapeutæ, quos memorat, nec Chriſtiani, ut volunt veteres, & ex recentioribus maximè Montfauconius & Whiſtonus, nec Judæi, uti cæteri & maximè Baſnagius in Hiſtoria Judaica T. II. ſub finem, ſed Philoſophi gentiles, aſcetæ iidem à quibusdam credantur, 6. quòd operum Philonis editio egregia deſideretur, exſpectanda ab *Erico Benzelio*, Epiſcopo Sueco, apprimè docto, qui fidem ſuam hîc nondum liberavit.

(m) Scripſit hîc antiquitatum Judaicarum libros 20. de bello Judaico libros 7. aliaque. Sed illa quidem neceſſaria prorſus ſunt ad res Judæorum Seci I. enarrandas. Nec eſt, cur attendamus hîc ad *Jo. Harduinum*, miri ex Jeſuitis cerebri hominem, qui ex numis probare contendit, Joſephi fidem nullam eſſe, imò opera iſta Joſepho eſſe ſuppoſita. Hinc longè aliam is Herodum genealogiam fingere haud veritus eſt, ſed refutatam à Chriſtoph. Cellario in diſſ. de Herodibus, & J. Baſnagio in Hiſt. Jud. T. I. Editionem præſtantiſſimam operum Joſephi dedit ante paucos annos Jo. Hudſonus, Oxonii impreſſam, & hoc ipſo anno Lugd. Bat. Sev. Havercampius. Sed confer hîc Fabricii Bibl. Gr. L. 4 p. 228. ſqq. ubi & de Joſepho Gorjonide idem

prolixa parumque utilis ſit iſta opera, qua veterum in ſupponendis ſcriptis pia fraus (*o*) oſtenditur. Præter varia Chriſto tributa (*p*) nota

p. 250. ait, Chriſtianis plerisque dubium non eſſe, quòd liber hic Hebraicus ex Græca vel potius latina Hegeſippi verſione ſit expreſſus vel excerptus potius non à Joſepho, ſed à recentiore quodam Judæo, qui pro lubitu addiderit, omiſerit, interpolaverit. Adde & Rev. WOLFII Bibl. Ebr. T. I. p. 580. ſqq.

(*n*) Hîc velim, lector ut conferat quàm maximè Grabii Spicilegium Patrum Sec. I. Fabricii codicem apocryphum N. T. 3. Tomis conſtantem, & Ittigii Diſſ. de Pſevdepigraphis Apoſtolicis. Jam enim, ipſas res ut jam diducamus, inſtituti ratio prorſus non patitur, qui libellum hunc ſaltem paucis amplificare, & lectori ſubſidia rerum quædam ſuppeditare volumus, fonteſque, ex quibus ſapere debeat.

(*o*) Miſera ſanè res & cum ſcandalo maximo conjuncta, quòd piæ iſtæ fraudes jam in ſeculo I. tam frequentes exſtitere. Aſt prædicanda eſt divina providentia, quâ factum, ut nunc omnes iſtæ fraudes eruditis pateant & ope ſanioris criticæ facilè detegantur.

(*p*) Hîc velim, ut conferas Fabricii Cod. Apocr. N. T. P. I. p. 303. ſqq. & P. 3. p. 394. 395. 510. ſqq. & Caveum ſub initium hiſt. liter Script. Eccl. Eminent inter illa 1. dicta Chriſti, quæ in Evangeliis Canonicis non exſtant, de quibus & nos alicubi egimus, & Grabius in Spicilegio ſeculi I. 2. epiſtola Chriſti ad Abgarum Edeſſenum, veteribus ante Euſebium ignota adeoque repudianda, licet ejus defenſionem ſuſceperint Caveus, Grabius, Tillemontius ac nuper demùm Readingius, contra quos videantur idem Fabricius, Ittig. de Pſev-

(e) (3) Apostolorum

(a) Pseudo Evangelia, ferme L; v. p. 50. (z.)
e. g. Evangelium Infantiæ Christi,
Arabice & Latine ab. Sikes, Ultraj. 1697. 8.

(f) (b) Pseudo-Acta, v. p. 50 sq. (aa) & (bb).

(g) (c) Pseudo-Epistolæ,
e. g. Pauli ad Laodicenses, ἐκ Λαοδικ. Col. IV. 16.
ad Senecam. v. p. 51. (cc. & dd.)

f Hieronymus & Augustinus hujus commercii epistolici s. Paulum & Senecam mentionem faciunt, & pro genuino a quibusdam habetur; d. opponitur silentium Scrip. (h) torum Sec. II. & III.

(d) Pseudo-Liturgiæ v. p. 51. (ee) cf. Pfaffii Diss.
Satis tamen sunt antiquæ & a Marco, Petro, denominantur tantum, tanquam fundatoribus Ecclesiarum.
Sub Liturgiis non tamen Agendæ Eccles., d. m. preces, quæ in recept. S. Coenæ fuere recitatæ, intelliguntur.
Hæ Liturgiæ quidem e III. & sqq. Sec. sunt, patet tamen. ex iis, quæ disciplina Eccles. hor. Seculor. fuerit.

h Cardin. Bona Res Liturgicæ, v. ejus opera.

(i) (e) Pseudo-Apocalypses, v. p. 51. (ff)
Traditiones Matthæi, ascensus Pauli.
v. p. 51. (gg) & (hh.)

(4) Virorum
v. p. 51.

nota est ejus ad Abgarum epistola, à recentioribus quoque quibusdam admissa. Apostolis tribuuntur Pseudo-Evangelia, Pseudo-Acta, Pseudo-Epistolæ, Pseudo-Liturgiæ, Pseudo-Apocalypses. Ita Petro (*q*) videas tribui κήρυγμα, Evangelium, Doctrinam, Judicium, Actus, Apocalypsin aliaque plura. Taceo Evangelia XII. Apostolorum (*r*) Jacobi Prot-Evangelium (*s*), Evangelia Jacobi Alphæi, Thomæ, Bartholomæi, Judæ Thaddæi, Philippi, Nicodemi, Evangelia nativitatis Mariæ (*t*), infantiæ (*u*), secundum E-

D braeos

dep. C. 1. 2. Frauendorf. pec. diss. & uterque Basnagius. Cætera vix attentionem merentur. Ast Mariæ, matri Salvatoris varia quoque fuere supposita, de quibus vide Ittig. l. c. C. 3. Fabric. l. c. P. 2. p. 842. sqq. P. 3. p. 560. sqq. 661. sqq.

(*q*) Hujus Apocrypha recenset Ittig. l. c. p. 121. sqq. 156. 157. 228. 234. 235. Fabric. l. c. P. 2. & 3. ubi vide saltem indices in voce *Petrus*. Adde Grabii spic. Patrum sec. I. p. 55. sqq.

(*r*) De hoc confer Fabricium l. c. P. 1. p. 339. 340. P. 3. p. 527. Idem est cum Evangelio ad Hebræos & Nazaræorum l. c. P. 1. p. 153.

(*s*) De hoc vide Ittig. de Psevdep. C. 4. p. 118. sqq. Fabr. l. c. P. 1. p. 39. sqq.

(*t*) Vide Fabr. l. c. P. 1. p. 1. sqq. Idem Evangelium & Matthæo aliquando attribuitur.

(*u*) Hoc ex versione Sickianâ exhibet Fabricius l. c. P. 1. p. 168. sqq. Idem aliâs sub Thomæ, imò & Matthæi, Petri & Jacobi nomine venit.

bræos (*x*), quod & Nazaræorum est, & secundum Ægytios (*y*). Talia dari fere L Evangelia (*z*) Apocrypha notarunt Viri doctissimi. Inter Pseudo. Acta Apostolica eminent Pauli & Theclæ (*aa*), Pe-

(*x*) Nota, plura esse Evangelia, quæ secundùm Hebræos dicantur. Ita Evangelium 12. Apostolorum diximus jam vocari & secundùm Hebræos. Ita & Evangelium Ebionitarum sic dicitur subinde. Vide cl. Mosheimii vindicias ant. Christ. discipl. p. 111. Confer tamen & Grabii Spicil. Patrum sec. 1. p. 15. sqq.

(*y*) Hoc Evangelium magnæ olim autoritatis fuit. Vide Fabricium l. c. P. 1. p. 335. sqq. P. 3. p. 526. Adde Grabii spic. Patrum sec. 1. p. 31. sqq. Ast, cum fragmenta saltem Evangeliorum illorum apocryphorum habeamus nec ex antiquis monumentis totam illorum historiam componere nobis detur, multa conjecturis hîc relinquenda sunt, & manca saltem rerum est notitia. Imò vix operæ pretium esse existimem, his omnibus evolvendis multum immorari.

(*z*) Unus instar omnium hîc conferatur Vir planè doctissimus immensæque lectionis J. A. Fabricius in Codice N. T. apocrypho P. 1. p. 335. sqq. quo libro carere hîc non possumus. Ast non opus ferè est, ut Historiæ Ecclesiasticæ studiosus multum hisce disquisitionibus, quarum haud magna est soliditas, fatigetur. Velim tamen, ut & hîc conferatur Jo. Tolandi, infausti illius Athei, Amyntor.

(*aa*) Evolve quæso & heic Fabricii Cod. Apocr. P. 2. p. 794. sqq. & Ittigii diss. de pseudep. p. 128. maximè verò Grabium in spicilegio Patrum sec. I. p. 87. sqq. ubi dein & ipsa illa acta exhibentur.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

(4) virorum Apostolicorum,

(k) (a) Nicodemi Evangelium, +
quod & Acta Pilati d.,

(l) (b) Prochori,

(c) Abdia

Petri *(bb)*, Pauli, Andreæ, Philippi, Johannis, Thomæ &c. Inter Pſeudo-Epiſtolas Epiſtola Pauli ad Laodicæos *(cc)*, ejusdemque ſex ad Senecam *(dd)*. Pſeudo-Liturgiæ *(ee)* Matthæi, Marci, Petri & Jacobi, item XII. Apoſtolorum dantur. Denique Pſeudo-Apocalypſes *(ff)* Petri, Pauli, Thomæ & Stephani memorantur, quibus addi poſſunt traditiones Matthiæ *(gg)* aſcenſus Pauli *(hh)* aliaque id genus innumera. Ita & Viris Apoſtolicis multa fuere ſuppoſita, ſub nominibus Nicodemi *(ii)*, Prochori *(kk)*, Abdiæ Babylo-

(bb) Confer. Ittig. de Pſeudep. C. 5. & Fabric. in Cod. Apocr. ubi vide indicem in voce *Acta*.

(cc) Vide Ittig. l. c. C. 6. & Fabric. l. c. P. 2. p. 853 ſqq. Nec ſanè locus Col. IV. 16. infert, Paulum ad Laodicæos Epiſtolam ſcripſiſſe.

(dd) Vide Fabric. l. c. p. 880. ſqq. ubi epiſtolæ illæ exhibentur, quæ νοθείας characteres in fronte gerunt, ſi modò legantur. Adde Ittigium l. c.

(ee) Hæ exhibentur in tomo III. Codicis Apocryphi à Fabricio editi. Adde Ittig. C. 13. Eminet inter eas liturgia Jacobi ſequioris ſanè ævi.

(ff) Vide Ittig. C. 7. & Fabricium l. c. in indicibus.

(gg) Conf. Fabricium l. c. P. 2. p. 784.

(hh) Vide Fabr. l. c. P. 2. p. 943.

(ii) Scilicet Evangelium Nicodemi illud eſt, quod aliàs inſignitur *Acta Pilati*.

(kk) Exſtat hujus hiſtoria apocrypha de S. Joh. Evang. Vide Fabric. l. c. P. 2. p. 815. ſqq. P. 3. p. 660. Adde Caveum in Prochoro.

nii (*ll*) Dionysii Areopagitæ (*mm*), Lini (*nn*), Martialis Lemovicensis (*oo*), Marcelli (*pp*) & Presbyterorum Achajæ (*qq*). Mariæ (*rr*) de cujus nativitate habetur Matthæi liber, variæ adscribuntur Epistolæ ad Ignatium, Messanenses, Florentinos. Pertinent huc & quorundam Gentilium scripta supposititia, Abgari (*ss*) Regis Edessenorum Epistola ad Christum, Acta Pilati

(*ll*) Huic libri 10. de historiâ certaminis Apostolici tribuuntur. Vide Ittig. de Patr. apost. §. 27. & maximè Fabricium l. c. P. 2. p. 387. sqq. atque Caveum in Abdiâ.

(*mm*) Hîc velim ut & evolvas Ittigium de Patribus Apost. §. 39. sqq. ubi tùm de duobus Dionysiis tùm de scriptis Dionysii agitur & martyrio. Pertinent Scripta hæc ad sec. 5. vel 6. Videatur maximè Dallæus de scriptis, quæ sub Dionysii nomine feruntur. Adde Ittig. in sel. cap. Hist. eccl. Sec. 1. p. 25. sqq. Mirum est, esse inter recentiores Pontificios Viros eruditos, qui scripta hæc Dionysio Areopagitæ adscribere sustineant.

(*nn*) Vide Ittig. de Patr. Apost. §. 23. 24. & Fabric. cod. apocr. in indice.

(*oo*) Vide Ittig. l. c. §. 38. & Acta SS. T. 5. d. 30. Jun.

(*pp*) Vide hîc Ittigium de hæresiarchis ævi Apostolici sect. 1. C. 2. th. 7. & in app. ad C. 2. th. 13.

(*qq*) Vide Ittig. de Patr. Apost. §. 25. 26. Mirum est, Nat. Alex. istam epistolam defendere. Melius & sanius Mabillonius de stud. Mon. P. 2. C. 8. n. 4.

(*rr*) Vide Ittig. de Psevdep. C. 3.

(*ss*) Confer. Fabr. Cod. Apocr. P. 1. p. 317. sqq.

(c) Abdiæ Babylonii, F

(d) Dionysii Areopagitæ, operum ejus extat editio Argentin. 1502. fol.
cf. cumpr. Dallæus.
Methodius in Pass. Dionys. refert, sum capite plexum, caput per duo milliaria in ulnis gessisse, tunc deposuisse, atq. obiisse tum demum, sepultumq. eß.
Miratur Autor, Pontificios Scripta ejus adhuc defendere.
Idem facit G. Arnoldus Ungarteyisch Kirch u. Ketzer-Hist. P. I. L. I. C. II. §. 9. & 10. p. 35. sq. edit. in fol.
qui ex Suida refert, eum in Aegypto observasse magnam Eclipsin Solis, tpre passionis Christi.
& ocultaoem & ipolaoem Scriptorum Dionysii statuit.
add. Henr. Conr. Arendii Schriften. de Dionysii Areopag.; Goslar, 1725. 4.
A Dionysio Parisiensi hi differt, v. Fleury. cf. Fabricii Lux salutaris Evangel. p. 386.
De corpore Gallis surrepto & Ratisbonam translato v. Ittig.
Arndius & cumprimis e Gallis Petavius & Launojus hoc negant. ~~cf. Fabri~~

(e) Lini, (o)

(f) Martialis Lemovicensis, (p)

(g) Marcelli, (q)

(h) Presbyterorum Achajæ. (r)

5) Gentilium

(a) Abgari

(m) F De hoc Abdia in Veterum monumentis genuinis, ne quidem Sec. IV. quidquam occurrit, d. hm. Suppositilis Scripta.
(n)

~~b. Achilium~~

(s) (b) Acta Pilati & Epistolæ ad Tiberium
v. van Dale.

(t) (c) Lentuli Epla de forma Christi
ext. in Fabric. Cod. Apocr. P. I. p. 301. 4.

(u) (d) Senecæ Epistolæ ad Paulum.

(x) (**III**) an Apostoli multa scripserint, dubium;
partim ob ruditatem v. Lami de erud. Apostolorum intoge [?] 7
ob occupa[ti]o[n]es propagandi
Evangelium.
ob persecutiones.

7 Liber singularis, ad Nereum Corsinium, S. R. E. Diaconum Cardinalem; Florentiæ, 1738. 8v.

ti (tt), Lentuli, Romani Epiſtola ad S. P. Q. R. de forma & ſtaturâ Chriſti (uu), Senecæ Epiſtolæ ad Paulum (xx), aliaque. Sed hæc plus diducere (yy) non vacat. Cæterum nulli dubitamus, multa olim ab Apoſtolis Viriſque Apoſtolicis ſcripta fuiſſe, quæ hodiè non amplius exſtant.

(tt) Genuina ſine dubio exſtitere olim, à Pilato miſſa ad Tiberium, ſed periere illa. Superſunt hodie ſuppoſititia, quæ & audiunt Evangelium S. Nicodemi. Vide Fabric. Cod. Apocr. P. 1. p. 213. ſqq. P. 3. p. 478. ſqq. Pertinent hùc etiam epiſtolæ ſuppoſititiæ Pilati ad Tiberium, quæ ibidem exſtant. Peculiarem de actis Pilati diſſertationem ſcripſit Ant. van Dale ad calcem libri de oraculis editam.

(uu) Vide hanc epiſtolam apud Fabr. in Cod. Apocr. P. 1. p. 301. ſqq.

(xx) Vide Fabr. l. c. P. 2. p. 880. ſqq.

(yy) Sanè infinita ſunt ejusmodi apocrypha, de quibus Dallæus, Ittigius, Caveus, Grabius, Fabricius conferri poſſunt. Haud verò iis ampliùs immorabimur, cùm nimia jam in recenſendis illis ſeſe hæc noſtra opera occupaverit. Conſulantur à rerum curioſis fontes, quos dedimus. Unum eſt, quod addimus, epiſtolas decretales Epiſcoporum Rom. hujus ſeculi eſſe confictas ab Iſidoro Mercatore, malè defenſas à Turriano, Bonaventurâ Malvaſiâ, Card. de Aguirre, falſi convicta maximè à Blondello in Pſeudo-Iſidoro & Turriano vapulantibus Genevæ A. 1628. Vide Ittig. diſſ. de Patr. Apoſtol. p. 105. ſqq.

CAP. II.

DE HISTORIA CHRISTI ET APOSTOLORUM, ITEMQUE ECCLESIÆ CHRISTIANÆ PRIMIS ORIGINIBUS.

De Christo.

Historiam vitamque Christi (*a*) ex Evangeliis hîc repetere, inutile omnino esse existimamus nimisque prolixum. Natus, autem fuit Salvator sub Herode M. (*b*) Augu-

(*a*) Pertinet utique hæc ad historiam Ecclesiasticam ipsiusque prima & præcipua quædam pars est. Ast, cum ex Evangeliis ea satis unicuique nota sit, non est, cur hîc supervacuam navemus operam. Id unum observamus, eam ex quatuor Evangeliis unicè hauriendum esse, cùm cætera vel incerta vel fabulosa sint, quæ in Apocryphis exstant. Itaque vita Christi ex quatuor Evangeliis in unum systema fundenda & efformanda est, atque harmonia quædam Evangelica conficienda, cujus compositio utique non admodùm facilis sed conjecturalis est, ubi sanè is rem acu tangit, qui optimè conjicit. Sandhagenii harmoniam præ aliis commendaverim. Sed legi hîc possunt, quæ in lect. V. in Matthæum, præliminari illâ diximus. Qui Sandhagenium ad manus non habuerit, poterit uti Harmoniâ Jo. Clerici Evangelicâ, quam idem in Historiâ Ecclesiasticâ repetiit.

(*b*) Certè nosse hîc debemus genealogiam Herodum resque eorum gestas. Consulendus hîc est quàm maximè Josepus historicus, quo carere hîc non licet. Juxta illum autem hos Herodum genealogicum est schema. Notentur 1. Antipater Idumææ dynasta, Judææ Pro-

Cap: II.

§. 1.

Non tm pro ordine Chronologico dirigendo, d. pro multis particularibus intelligendis ex hist. civili, vel universali repetenda sic sunt.

I.) Cæsares. Post Jul: Cæsarem, qui antecesserat, hoc seculo regebant Augustus, de quo vid. I. A. Fabricii Notæ temporum Augusti, in 4. Longævus, respective tm pacificus.

Tiberius, Caligula, Claudius, Nero, Galba, Otto, Vitellius, Flav. Vespasianus, Titus Vespasian. Domitian, Cocceius Nerva; de quibus fuse conferri potest Suetonius. add. Wagenseil in Pera juvenili P. III & IV.

I) Imperii Rom. amplitudo, cujus Comoda, quod commercia nationum subjectarum r. se & cum urbe, via publica, promoverint relig. Christ. propagationem, v. Moshem.

Incomoda, si Impr. Christianos persequebatur, tunc statim persecutio universalis fiebat.

II) Judæa s. Palæstina erat subjecta Romanis, (a) regebat Procuratoribus, quorum Catalogum exhibet Autor p. 69. not. (k) Distinguendi ab his Præsides & Procuratores Syriæ

IV) Aliqua tn. d. subordinata potestas erat penes (b) Herodes, quorum Genealogia ab Autore p. 54. 55. not. (b) exhibet, e Josepho, q Harduino vindicata a Cellario. 4

4 Josephus omnino fidem meretur quia (a) n apparet causa, ob quam Genealog: Herodum falso recensere debuisset (b) n tam effrenæ frontis eo ipsi credidisset ut q omnium scientiam aliquid orbi imposuisset.

HISTORIA CHRISTI (c)

Integra & in Harmonia Evangelistarum proponi posset.

Post Sandhagenium & Clericum maxime commendandæ sunt S. Rusii & Bar. Cansteinii Harmoniæ, illa 3 vol. in 8. hæc in fol.

Harmoniarum tantus numerus, ut Alardus Biblioth. harmonic. conscripserit, magis e Bibliothecar. Catalogis, quam propria inspectione Librorum depromtam.

Pon-

Pontificii Scriptores, quia & ipsi libenter legerent S. Scripturam, raro vero legere iis licet, sat diligenter pro more suo tractant. e.g. Baronius, Du-Pin in Compend: Nostrates ad Studia Biblica pleraq; referunt.

Potiores v. p. 57.

Augustoque Cæsare (c). De anno nata-

curator, 2. Phaselus & Herodes, Antipatri filii, ille Tetrarcha Judææ, sed ab Antigono captus & in carcere detentus, ubi & capite ad murum alliso miserè periit, hic verò Rex Judææ factus, qui templum Hierosolymitanum restauravit, sub quo & census ille Judæorum factus fuit, Christusque natus, 3. Tres Herodis magni filii, Archelaus Tetrarcha Judææ & Samariæ, qui verò mox in Galliam relegatus Viennæ obiit, Herodes Antipas, Tetrarcha Galilææ, qui Jo. Baptistam neci tradidit, sub quo & Christus passus est, qui &, cùm titulum Regis ambiret, ipsemet quoque cum Herodiade à Caligulâ in Galliam relegatus est & Lugduni obiit, & Philippus, Tetrarcha Trachonitidis, 4. Herodes III. Agrippa Herodis M. nepos ex Aristobulo, Rex Judææ, qui Jacobum Apostolum neci tradidit & Petrum conjecit in vincula, & à vermibus interemtus miserè periit, cùm divinos affectaret honores Act. XII. 23. 5. Herodes IV. Rex Chalcidis, Herodis III. frater, 6. Agrippa, filius Herodis Agrippæ, Rex Judææ, idem ille, de quo Act. XXVI. 28. Hic post dirutas Hierosolymas adhùc Romæ vixit. Supra jam innuimus, Harduinum Josephi fidem sollicitare aliamque genealogiam ponere. Sed & adjecimus, ipsum à viris doctissimis sufficienter refutatum esse.

(c) Hîc de censu Judææ sub Augusto facto non potest non fieri mentio, ubi magna est, quæ apud Lucam occurrit, difficultas, memorantem, Christum natum, cùm sub Augusto descriptio fieret Judææ, prima illa, cùm Quirinius Præses Syriæ esset. At verò Quirinius demùm post Herodis mortem damnato Archelao datus fuit Syriæ docetque Synchronismus historicus, Quintilium Varum tempore nativitatis Christi Syriæ præfuisse,

li (*d*) ipsius hujusque mense & die

---

successorem Sentii Saturnini, quo censum in Judæâ agente Christum natum ait Tertullianus L. 4. contra Marc. c. 19. cùm è contrario Justinus M. in dialogo cum Tryphone & in Apol. ad Imp. Antoninum C. 44. asserat, eo tempore Christum Bethlehemi natum fuisse, quo Cyrenius sive Quirinus census in Judæa egerit. Quæ ipsa ut evolvere ritè possimus, oportet nosse ordinem & historiam Præsidum & Procuratorum Syriæ atque etiam Judææ, quam Norisius, Pagius, Vitringa aliique dedere, oportet & nosse, bis in Judæâ tùm, jubente Augusto, factas ἀπογραφὰς, unam personarum, familiarum & facultatum sub Herode M. & Sentio Saturnino vel Quintilio Varo, alteram cum impositione tributi sub Quirinio. Confer, qui sententias variantes recenset, Ittigium in sel. cap. hist. eccl. sec. I. p. 334. sqq. infinitos alios Autores ut taceamus.

(*d*) Hunc difficile prorsus est, tàm præcisè determinare. Nec enim sufficientes sunt characteres, quos historia describit Evangelica, ad annum præcisum nativitatis Christi inveniendum, tempus Augusti, ἀπογραφὴ sub ipso facta, tempus Herodis M. & ministerium Johannis A. 15. Tiberii cœptum itemque ministerium Christi succedaneum circa annum ipsius trigesimum cœptum. Hinc infinitus ferè dissensus est autorum circa annum Christi natalem. Vide Fabricii Bibliogr. antiqu. C. 7. §. 9 qui & Autores, de natali Christi qui egere, recenset plurimos. Ita sunt, qui ante æram Dionysianam Christum natum esse asserunt, & quarto sanè ante illam anno ipsum natum esse statuunt, Sal. van Til & Jo. Clericus. Alii post æram Dionysianam natum asserunt, primo secundo vel tertio anno. De ipsa ærâ Dionysianâ conferri potest Jo. Guil. Jani dissertatio. Quæritur

(d) Potiores circumstantiæ.

(1) Tempus Nativitatis Christi

(a) Sub Augusto, cujus primo censu, Quirinio Syriæ ἡγεμονεύοντι, Luc. II. 2.

Difficultas, quod Tertullianus L. IV. c. Marcionem scribit, census actos p. Sentium Saturninum, apud quem genus Christi inquiri possit.

R. 1. Nonulli (a) τὸ ἀπογράφεσθαι ap. Luc. glossema dicunt, e. g. Baronius.

(b) Quintilii nomen substituendum[r], nam Quintilius Varus successit Saturnino.

(c) πρώτη h. in superlativo, d. in comparativo accipiendum esse, i.e. priorem quam ~~Quirinius~~ Quirinio præsideret, q. d. r. extat secul. Prop. D. Heumanni.

(d) optime: Quirinium fuisse extraordin: Censorem in Syria cum imperio, potestate, jurisdict. aliqua missum.

Qua de sententia Ittigii in Sel. Sec. I. p. 334. sqq.

(b) Sub Herode Magno;

Annus Nativ. Christi à Mundo cond. incertus

Sententias supra numerum quinquagenas diversas collegit Fabric. in Bibliogr. Antiquar. p. 187. sqq.

è calculo minimo 3616. quæ R. Lipmann sententia

maximo 6484. Jo. Regiomontani in Tabb. Astron.

Sinenses numerant annos 884 800.

Retro à præsenti anno, secundum æram Dionysian.

alii putant nostro præsenti anno debere

addi 39[r] alii 6.[F] 5. 4. 3. 2. 1.

subtrahi 1. 2. 3.

v. Fabric. p. 193. sqq.

Caussas incertitud. v. in Sel. p. 56. sq. not. (d)

Mensis & dies æque incerti, □

Nox probabilis est, ob Notitiam Luc. II. Pastoribus de loco, ubi Christus jaceret, datam. ✕

□ cf. Jo. Christian Knebelii Diss. de anno & die nativitatis Christi, Halæ. 1722. 4.

(2) Genealo- v. p. 59.

[r] loco Quirinii,

[r] quæ Petri Damiani sententia

[F] è sententia Jo. Keppleri.

✕ Novam h. d. r. recentissime admodum r. duos V. D. Ministros ortam litem, cui & Caussidicus se immiscuit, memorant Acta Historico-Ecclesiastica, P. XXVIII.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

die (e) variæ ſunt ſententiæ, quarum nulla certis fundamentis ſuperſtructa eſt. (d) Genealogiam Chriſti (f) enarrant Matthæus

autem, num verum ſit, ipſo nativitatis Chriſti tempore templum Jani clauſum fuiſſe pacemque exſtitiſſe in toto orbe? Ita ex antiquis Oroſius & alii. Sed reclamant recentiores multi, inter quos poſt Baronium, Keplerum, Blondellum conſulendus maximè venit Jo. Maſſonius, cui verò dicam ſcripſit Ignatius Laubruſſelius. Adde Fabricii l. c p. 295.

(e) Hæc verò abſolutè determinari neſciunt. Inanes nugas captant, qui conjecturis hîc indulgent. Vide tamen diverſas veterum recentiorumque ſententias apud Fabricium l. c. p. 341. ſqq. autoresque ab eodem citatos. Neque & hoc certum eſſe exiſtimaverim, Chriſtum noctu natum eſſe. Vide Ittig. l. c. p. 338.

(f) Blaſphemas Judæorum de Genealogiâ Chriſti traditiones recenſent Eiſenmengerus in dem entdekten Judenthum P. I. p. 105. ſqq. 133. 247. & ex Buxtorfio, Vorstio, Wagenſeilio J. M. Langius de genealogiâ Chriſti p. 92. ſqq. ex quibus autoribus patet, Judæos benedictum Salvatorem ex ſpurio Mariæ concubitu cum Stada vel Pandirâ (differunt enim blaſphemi, ex quibus & quidam Stadæ nomen Mariæ tribuunt,) natum fuiſſe, aſſerere. Ad quas calumnias ex noſtris egregiè ante alios reſponderunt Eiſenmengerus & Wagenſeilius. Mirum autem eſt, veteres Scriptores, Julium Africanum & Euſebium inter majores Joſephi referre Eſtham, quæ cum Stadâ eadem eſt, porrò Epiphanium atque Damaſcenum Pantherem & Barpantherem, blaſphema illa nomina, numerare inter majores Joſephi vel Mariæ, cujus & Patrem nuncupant veteres Joachimum,

us & Lucas, hic Mariæ (g) ille Josephi

matrem Annam, ex traditione apocryphâ & incertâ. Vide Tillemontium in notis ad T. 1. P. 1. p. 265. sqq. edit. Bruxell. Mirum & hoc est, Patres olim statuisse, quos & magna pars recentiorum secuta est, & Matthæum & Lucam describere genealogiam Josephi, ubi Julius Africanus existimavit, Matthæum dare Josephi lineam naturalem, Lucam legalem, Ambrosius verò putavit, Lucam naturalem, Matthæum legalem exhibuisse. Falsa sunt ista omnia. Hinc longè melius rationes suas componunt, qui dicunt, genus Josephi recenseri à Matthæo propter Judæos, qui ad genus Virorum maximè respexerint, genus Mariæ verò recenseri à Lucâ propter Christianos ex gentilibus conversos, ubi dein Luc. III. 23. verba ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσὴφ parenthesi sunt includenda & versio ita instituenda, ut Josephus non dicatur τοῦ Ἡλὶ, sed JEsus, τοῦ Heli ex Mariâ nepos. Vide Langium l. c. p. 27. sqq. Cæterùm & G. J. Vossii diss. de geneal. Christi, & Grotius ad Luc. III. & alii plurimi, quos Langius citat, qui instar omnium est, conferri hîc possunt. Difficultates verò in collatione duarum genealogiarum occurrere solvere annisi sunt Waltherus in Harmoniâ Biblica, Spanhemius in dubiis Evangelicis aliique Scriptores Harmonici. Plura enim jam in notis hisce dicere non possumus. Adde tamen, quæ ad Matth. I. disseruimus. Uni cum addimus, illam S. Basnagii sententiam esse valdè periculosam, quâ affirmavit, Matthæum genealogiam Christi è tabulis publicis desumtam contra Judæos saltem urgere κατ' ἄνθρωπον.

(g) Fuisse Mariam ex tribu Juda, patet ex Genealogiâ à Lucâ traditâ. Parentes ipsius fuisse Jojakimum & Annam falsa dixit traditio, nisi, quod verò admodùm improbabile est, ajas, Eli & gessisse nomen Jojakim.

(e) (2) Genealogia Christi, v. Autor. p. 57. not. 15,
quoad Josephum à Matthæo,
matrem à Luca recenset.
In Luca III. 23. Parenthesis sit (ὤν, ὡς ἐνομίζετο Ἰωσήφ) & Christus sit descendens
(melius, quam filius, nam ultimo Dei)
h. e. Nepos Ἡλί.
Matth. I. 16. Jacob sit genuisse (n. ut hic sit Christus fuisse Ἡλί) Josephum virum Mariæ.
E. in Luca n. est Genealogia Josephi.

(3) Educa-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

phi (*h*). De educatione Christi Evangelia pauca habent, si excipias ejus locum, urbem Nazarethanam, & ea, quæ Hierosolymis in templo egit anno ætatis 12. Cætera, quæ de eo ex Apocryphis referuntur, incerta sunt, & fabulosa, ad quorum prius pertinet, quod opere manua-

Nullum in antiquitate habetur vestigium, quòd post natum Christum ex Josepho liberos procreaverit vel virginitatem abjecerit, quod temerè statuerunt Tertullianus & Helvidius. Ex eo, quòd Elisabet dicitur ipsius cognata, non patet, quòd fuerit ex tribu Levi. Sacerdos enim ex tribu Juda facile sumere potuit uxorem. Quæ de conceptione, nativitate, educatione Mariæ, voto virginitatis à Mariâ præstito, assumtione beatæ virginis dicuntur à scriptoribus vel apocryphis vel sequioribus, nullam fidem merentur, uti & translatio illa domûs Nazaretanæ, in quâ vixit Maria, primùm quidem in Dalmatiam, postea in Italiam & nominatim Lauretam. (i) p. 61.

(*h*) Faber lignarius Nazaretanus iste existit Matth. XIII. 55. Sunt, qui putant, Josephum ante Mariam aliam habuisse uxorem, ex quâ Jacobum minorem cæterosque, qui Matth. XIII. 53. 54. & Marc. VI. 3. memorantur, procreaverit. Aliis videntur illi consobrini Salvatoris, filii Mariæ, sororis Mariæ Deiparæ, quæ uxor exstit Cleophæ sive Alphæi. Probabile est, Josephum mortuum esse, antequàm Christus ministerium suum inciperet & ante nuptias Canæas, queis interfuisse haud legitur. Nolumus verò jam fabulas ex libris apocryphis recensere.

nuario eodemque Josephi (*i*) sese exercuerit. Eo verò tempore mortuus est Herodes M. succedentibus filiis, quorum lateri Procuratores Judææ (*k*) adjungebantur. Jam & Augustus hîc notandus est, cui successit Tiberius. De ministerio Christi, quod anno ætatis trigesimo cœpit, hæc notanda sunt, 1. ministerium Johannis (*l*) antecedaneum fuisse, cœptum anno Tiberii 15. quod num sex saltem mensibus, vel per annum, vel plures duraverit, incertum est, 2. annus ætatis Christi, quo Evangelium prædicare cœpit, trigesimus. 3. anni ministerii Christi, qui tres sunt, ita tamen, ut quatuor paschata (*m*) celebraverit. Cæterùm non solùm Ev-

(*i*) Testatur tamen hoc Justinus M. & pertinent hûc verba Marc. VI. 3.

(*k*) En ipsorum catalogum: Coponius, Marcus Ambivius, Annius Rufus, Valerius Gratus, Pontius Pilatus, Marullus, Cuspius Fadus, Tiberius Alexander, Ventidius Cumanus, Claudius Felix, Portius Festus, Albinus, Gessius Florus, Liberius Maximus. Ab his tamen Præsides & Procuratores Syriæ probè sunt distinguendi.

(*l*) Baptistæ. Historiam Joannis Baptistæ ante alios egregiè scripsere H. Witsius & Chr. Cellarius. Habet & de eodem quædam Josephus, sed quæ cum historia Evangelica haud prorsus consentiunt.

(*m*) Vide Joh. II. 23. V. 1. VII. 1. sqq. XIV. 1. sqq. Solus enim Johannes præ cæteris Evangelistis paulò distinctius quatuor ista Paschata celebrat. De ultimo Paschate magna est eruditorum lis, num Christus illud

(3) Educaõ Christi, v. Autor. p. 59 / 2 not. (h) (i) (k) (m) (f)
~~Caedes Bethlehemitica,~~
~~unde Macrobius refert jocum Augusti,~~
~~melius Herodis porcum, qm filium ee.~~
Tunc Herodes mortuus, & Augustus.
(4) Ministerium Christi, (g)
ubi not. (a) antecessisse ministeriũ Jo. Baptist.
de quo v. Witsius & Allarius
(b) Christum coepisse minist. a.º 30.
(c) a.os minist. ejus esse tres
(d) Paschata celebrasse quatuor.
Sed q.º (α) num Christus in Paschate σταυρω-
σίμῳ agnum Paschale comederit,
quidam negant; si affirmat, q.º
(β) num Christus illud cum Judaeis
celebraverit, an anticipaverit;
hoc plures affirmant, dicentes
(a) Judaeos Pascha n̄ recte supputasse, d. Christum, ẽ anticipasse
(b) Christum pro autoritate sua
Pascha anticipasse.
Inter Autores à Pfaffio p. 61. not. (m) allegatos ante oẽs commendand. e Frischmuthi Diss. de ultimo Paschate Christi.
add. Disss. recent. conr. Ikenii, F Engelenii s. d. 2 -
(5) Testimonia de Christo
(a) Gentilium v. p. 61. not. (o)
cf. Jo. Eckardi Non Christianorum de
Christo testimonia, Quedlinburgi et Aschaniae 1725. 4. in quo libro testim.
(α) Judaeorum, (β) Gentilium, (γ) Muhamedanorum de Christo occurrunt. Notatu
dignis. st. testimonia Gentilium συγχρονων
add. D. Koecheri Diss. Jen. sub tit. Historia
Jesu Christi ẽ Scriptoribus profanis
eruta & delineata
De Chalcide quem Koecherus allegat,
dubium, numne ipse fuerit Christianus
De Infanticidio Bethlehemit. refert
Macrobius in Saturnal. jocum Augusti,
melius Herodis porcum, qm filium ee.
Vulgo allegat Dialogus Luciani Philopatris, in quo multa de Christo occurrunt, d. dispiler, fuit Lucianus, sine Gesner & Eckard evertederunt.

(b) Judaeo-

Diss. prior
F ~~de tpre~~ celebrata à servatore
ultimae coenae paschalis, qua
ẽ vincit, illam in legno die ante plerorumque Judaeorum paschalis epu-
(h) lasactam ee; Bremae 1735. 4.

(b) Iudaeorum. v. p. 61. sq. not. (p)
v. Eisenmenger. &c.
De Josephi testimonio v. Ittig. Sel. Cap.
De Josephi silentio, v. Zeltneri Diss.
de Josephi silent. non noxio
Autoribus cit: add.
ספר תלדות ישוע הנוצרי
s. Hist.a Jeschuah Nazareni a Ju-
daeis blaspheme corrupta, ex Msto ine-
dito nunc demum edita ac versione & no-
tis illustrata a Io. Jac. Huldrico, Tiguri-
no, Lugd. B. 1705. 8.
De Talmude nota: Meelführeri Tr. de
Jesu in Talmude.

(c) Muhamedanorum v. p. 62. (q)
Horum testimonia n. magnam probandi
vim habent, quia Sec. demum VII. orta
est illorum haeresis.
cf. Eckard l. c.
it. Alcoranus ex edit. Reineccii, Lips. 1721. 8.
add. M. Matth. Ge. Schröderi Muhamed
testis veritatis contra se ipsum (Lips. 1718.
8.) p. cumprimis 92. c. VII.

(i) (b) Fabulas quasdam Baronii aliorumque de
Christo, Maria Josepho (Familiam S. ap-
pellant) refutavit Jac. Hyacinth. Serry in Exercitationibus
Historico Criticis de Christo, ejusque virgine
Matre (Venet. & Mediol. 1719. 4.)
Quasdam tn. retinuit, e.g. de voto castitatis Mariae.
cf. Frid. Matth. Reimboldi Diss. Eplca
de Serry teste veritatis in Hist.a Mariae
& Christi adv. Baron. aliosque in Eccl.a
Romana, Lips. 1736. 4.
Serryum refutavit Ant. Sandini (S. V. Dr. &
Biblioth. Patav. Custos) in Historia Fami-
liae Sacrae, ex antiquis monumentis collecta; Patav. 1734. 8.
recusa Venetiis s. Patavii
Serry se defendit in Animadversionibus anti-
criticis in Hist. S. Famil. Sandini (Paris. 1735. 8.)
& in alio parvo Scripto.
originem variar. fabular. ostendit,
e. c. Veronica ex vera icon,
Longinus, qui Lancea transfigit λόγχη. &c.

Evangelia (*n*) Christo perhibent testimonium, sed & Gentilium (*o*) Judæorum (*p*) & Muham-

anticipaverit vel cum Judæis celebraverit? Res ferè dubia est, etsi posterior sententia sit probabilior. Vide interim Ittig. sel. cap. sec. I. p. 404. sqq. Exhausere hoc argumentum Frischmuthus, Bochartus, Lightfootus, Cloppenburgius, Capellus, Heideggerus, Witsius, Harduinus, Burmannus, Bynæus, ut interpretes N. T. taceamus.

(*n*) Hæc cùm totam Christi vitam historiamque mortis, resurrectionis & ascensionis tradant, nos illa jam repetere nolumus. Ita poteramus hîc agere de Magis ex Oriente adventantibus, de infanticidio Bethlehemitico soli Macrobio memorato, de miraculis Christi, de ultimis Christi &c.

(*o*) Conferri hîc possunt maximè Huetius in demonstratione Evangelicâ, Sam. Parkerus de veritate religionis Christianæ, Grotius de argumento eodem, P. Colonia infinitique alii. Præcipuè hîc memoranda videntur 1. Thalli & Phlegontis narratio de Eclipsi solari, quæ contigit Christo moriente, 2. Taciti testimonium de morte Christi sub Pontio Pilato & Tiberio. 3. ipsa acta Pilati, ad quæ, genuina illa, provocant veteres, uti & tabulæ Romanorum publicæ, ad quas Tertullianus maximè provocat, 4. tentata à Tiberio Christi apotheosis, ubi vide tamen Ittig. in sel. cap. sec. p. 412. 413. 5. historia de Thamo Ægyptio & magno Pane mortuo apud Plutarchum, ut alia apud laudatos Autores occurrentia taceamus, maximè testimonia Suetonii & Plinii junioris.

(*p*) Quid Judæi habeant de Christo, omnia exhausit ut arbitror, Eisenmengerus in libro excellentissimo,

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

Chr. o. p. 60 (h) hammedis (q) effata, (h) quæ hîc recensere haud vacat.

§. II.

Acta Apostolorum vera & indubia enarrat Lucas. Quæ addunt cæteri Scriptores Ecclesiastici, pleraque partim incerta traditione nituntur, partim fabulosa sunt. Quo referimus utique Petri Apostoli Pontificatum œcumeni-cum

quem jam citavimus, & ante eum Raymundus Martini, Galatinus, Buxtorfius, Jos. de Voisin, G. H. Vorstius, Wagenseilius, alii. Non negant quippe, exstitisse JEsum, filium Mariæ, fecisse miracula, suspensum in vigiliâ Paschatis &c. Maximè verò pertinet hùc Josephi testimonium de Christo, de quo num genuinum sit, videmus disputantes in utramque partem eruditos. Res dubia est. Certè aliqua in isto testimonio sunt spuria & intrusa. Vide Ittig. in cap. sel. Sec. I. p. 356. sqq. Novissimè illud testimonium post Daubuzium defenderunt Martinus & Honoratus de S. Mariâ. Sed omnibus quidem istis testimoniis haud egemus ad probandam historiæ Evangelicæ veritatem.

(q) Plurima sanè in Alcorano de Christo habet Mahomed, sed bona mixta malis, vera falsis. Ita fassus quidem est impostor, Christum fuisse Mariæ filium, natum ex virgine, fuisse Dei verbum, Prophetam, miraculis illustrem, venturum ad judicium &c. unde & Christianismum reliquis sectis prætulit. Sed & fabulatus est, Christum fuisse nudum hominem, non æternum Dei filium, non verè mortuum, non verè resurrexisse, nec virtute propriâ patrasse miracula, prædixisse de adventu Mahumedis, cùm promitteret paracletum &c.

De variis de Maria Fabulis, v.
v. Abb. Schmidii Prolusion. Marian: Diss. X. cum Pfat. Moshemii Helmstad. 1733. 4.
Berneggeri Idolum Lauretanum.
f. Abb. Lud. Centoflorenii Clypeus Lauretanus, r adversus hereticorum sagittas, Romae, 1643. 4. maj. cum Mappa Geogr. in qua iter Angelorum cum Domo sancta indicatum est.
Qui pro Domo Lauretana scribit.

---

§. II.

Acta Apostolorum, r

(1) Petri Pontificatus Oecumenicus & Scripturam S. v. p. 62. not (r)

Episcopatus Rom. p. 62. not (s)

Q. an Romae fuerit? cf. Sandini l. c. p. 53.–59.

negant aliqui,

verum affirmandum; ob testimonium Irenaei, L. III. adversus haereses, c. 3.

Non tn Episcopus, multo minus per 25. annos.

Antiochiae m. docuit Evangelium; v. Sandini p. 51. sq.

Non fuit tn Episcopus Antioch.

Conjugium ejus. v. Sandini l. c. p. 37 sq.

Pontificii asserunt, Petrum ante Apostolat. uxoratum fuisse, d. accepto Apostolatu viduum extitisse.

Martyr sub Nerone,

cruci eum affixum ee capite deorsum verso, fabula videtur, v. Ittig p. 326.

(a) r de Apostolis in genere Autores, quos nam commendat Dn. Autor p. 63 sq. not. (t) quibus addi potest: Anton. Sandini Historia Apostolica ex antiquis monumentis collecta & ad usum Seminarii Patavini accomodata; Patavii, 1731. 8vo.

(2) Pauli

(2) Pauli vita recenset à Pearsonio.
Witsio pr. v. not(t), sub fin p. 63 & init. p. 64
Quaedam de ejus erudiõe;
Eum Hispaniam vidisse vix credendum.

(3) Horum & reliquorum Apostolorum, Evangelistarum & discipulorum vitas descripserunt Cave, Tillemont, Antwerpienses Jesuitae in Act. SS. Lud. Capellus in Hist.a Aplica illustr. qui autor n. adeo credulus est.

De erudiõe Apostolorum vid. Jo. Lami Liber singularis de eruditione Aplorum, Florent. 1738. 8. in quo multa singularia m. occurrunt, e.g. de variis Codd. Mss N. T. in Bibliothecis Italicis.

(4) Reli-

cum (r), utrumque Episcopatum Antiochenum & Romanum (s), certamen cum Simone Mago, aliaque. Martyrium tamen ipsius & Pauli (t) Romæ subitum, communi antiqui-tatis

(r) Sacris sanè literis prorsus contrarium, uti facile probari potest.

(s) Petrum Antiochiæ & Romæ Evangelium prædicâsse & Romæ quoque martyrium subiisse, certum esse arbitramur ex traditione veterum unanimi, licet eum Romam ne vidisse quidem unquam probare contenderint post Velenum maximè Salmasius & Spanhemius. Ast XXV. annis eum sedem Romanam tenisse ut Episcopum, nemo veterum dixit. Vide Ittig. Cap. sel. sec. 1. p. 226. sqq. Nec sanè & Episcopus Antiochiæ fuit, cùm primus juxta Eusebium Episcopus Antiochenus fuerit Evodius, cui successit Ignatius. Sed refutanda tamen hîc sunt Romanensium Baronii, Petavii, Papebrochii, Schelstratii, Bacchinii placita. De Petri conjugio nemo dubitat. Id saltem adhùc in dubio est, num rei uxoriæ operam dederit post conversionem suam, id quod apparet ex 1. Cor. IX. 5. ex quo loco & patere existimant, fratres Domini h. e. cognatos ejus reliquos Apostolos fuisse uxoratos. Cæterùm Petrus in persecutione Neronianâ interemtus est cruce capite deorsum verso. Vide Ittig. l. c. p. 328. 329.

(t) Paulus in eâdem persecutione capite plexus fuit, uti unanimiter veteres tradunt. Cæterùm, ubi de Petro & Paulo hîc agimus, notandum est, ad historiam seculi I. quàm maximè pertinere vitas Apostolorum, Evangelistarum discipulorumque Christi. Hîc commendatas volumus lectori vitas Apostolorum à Caveo, Tillemontio & Jesuitis Antvverpensibus datas. Vitam Pauli in specie luculenter dedere Pearsonius, Witsius,

(a) v. p. 62 (a) tatis consensu firmatur.[a] Cæterum cum in toto

Cellarius, Spanhemius, Langius. Paulum Hispaniam vidisse vix crediderim. De vita Andreæ[c] paucis hæc habe. Fuit ille filius Jonæ piscatoris, frater Petri, qui in Cappadociâ, Bithynia, Galatiâ, Scythiâ & in urbibus ad Pontum Euxinum sitis Evangelium prædicâsse fertur Trapezuntinis, Sinopensibus, Byzantinis, siquidem & Stachyn primum Episcopum Byzantii creavisse narratur, postea abiisse in Thraciam, Macedoniam & Thessaliam itemque Ægyptum, denique in Achajâ Patris jussu Ægeæ Proconsulis decussatæ cruci alligatus fuisse & sic martyrium obiisse. Jacobus Major[d] filius Zebedæi & Salomes, Johannis frater, ab Herode Agrippâ neci traditus ex falsâ traditione in Hispaniâ Evangelium prædicasse corpusque ipsius Compostellam perlatum esse dicitur. Johannes[e] Evangelium in Asia cum prædicasset, jussu Domitiani Romam missus à Tertulliano in fervens oleum immissus illæsus exiisse memoratur, quod ipsum fabulis accensent Heumannus & Lampius. Denique in insulam Pathmum relegatus Apocalypsin scripsit, &, cùm libertati suæ redderetur, Ephesum rediit, ubi & Evangelium suum exaraverat, & sub Trajano valdè senex mortuus est. Philippus Bethsaidæus,[f] primus Christi discipulus in Asia itidem Evangelium prædicavit & denique Hierapoli in Phrygia suspensus vel crucifixus fuit. Idem conjugatus esse fertur, ubi verò sæpius cum Philippo Diacono confunditur. Vide Ittig. in sel. cap. sec. I. p. 457. 458. Bartholomæus[g] Nathanael idem, prædicavit Indis, rediit Hierapolin & Albanopoli in Armenia excoriatus primùm, dein cruci affixus fuit. Matthæus,[h] qui & Levis, Parthorum & Æthiopum Apostolus exstitit & in urbe Naddaber martyrium obiit. Thomas[i] in Parthia, Media, Persia, India Evangelium propagavit, ibidemque

(4) Reliquor. Aplorum, Evangelist. Discipulorum &c. noia,

(a) Andreas, (c)

(b) Iacobus Major, (d)

de corpore ejus â Compostell. trslato.

(c) Ioannes (e)

de Joanne in fervens oleum imisso disputar. Moshem. & Heumann in Biblioth. Brem. ~~Tom.~~ Class. III. IV. (f) Cf. Moshemii Dissertat. ad Hist. Eccles. pertinentium Volumen (Altonaviæ 1733. 8o) n. VIII. & IX. 497–546.

(d) Philippus

Non confundendus cum Phil. Diacono; conjugatus fertur.

(e) Bartholomæus, (g)

idem & Nathanaël.

(f) Matthæus, (h)

(g) Thomas, (i)

(h) Iaco-

(k) (h) Iacobus Minor,
Frater vocatur Christi,
sine quidam haeretici Helvidiani asse-
ruerunt, Mariam pca alii nupsisse,
id quod v. vehementissime negatur
a Pontificiis,
& non creditur a Lutheranis.
(l) (i) Simon Zelotes,
(m) (k) Judas Thaddaeus,
(n) (l) Matthias,
(o) (m) Marcus,
(p) (n) Lucas,
Medicus,
non vero Pictor,
nec Imaginem Mariae pinxit,
v. Abbat. Jo. Fabricii Diss. de erro-
ribus & fabulis in H. E. p picturas.
(q) (o) Timotheus
(r) (p) Clemens, Episc. Roman.
(s) (q) Dionys. Areopagita,
v. supra p. 52. not. (n).
(t) (r) Plures alios v in Autor. ex oppos.
(u) (s) Praecipuum negotium Apostolorum erat praedi-
care in toto orbe Evangelium, unde fundatae ubiq
sunt innumerae Eccl. v. Autor. p. 64–66. notas (x) & (y)
(a) generale e Scriptura S. certum est,
(b) Speciales relationes certae de cujusq Ecclae ini-
tio, Apostolo, Episcopis, horumq successione
vel desunt,
vel incertae,
vel falsae sunt.
v. die H. Alb. Fabricii salutaris lux
Evangelii toti orbi per divinam gratiam
exoriens; Hamburg: 1731. 4. ~~ubi~~ in quo scripto

Generalia (α) Cap. 1.
(a) vaticinia, quibus certissime respondit event,
(b) Praecepta,

(c) testi-

to mundo prædicandum esset Evangelium, dispersi (*u*) sunt Apostoli, ita tamen, ut in omnes

lancea perfossus fuit. Jacobus Minor fuit Salvatoris consobrinus ex Maria, Cleophæ sive Alphæi uxore & sorore Mariæ Deiparæ, idem Justus nuncupatus atque Episcopus Hierosolymitanus, ubi e pinnaculo templi dejectus fuit, vel, uti alii, lapidatus. Simon Zelotes ex traditione veteri in Ægypto, Africâ, Mauritaniâ, Libya & Britannia Evangelium prædicasse fertur, & cruci affixus fuisse. Judas Thaddæus sive Lebbæus dicitur missus fuisse post ascensionem Domini ad Regem Abgarum, & prædicasse postea in Arabia, Syria, Mesopotamia, Persia, ibique martyrium subiisse, quod dubium est. Matthias mox in Macedonia, mox in Æthiopia, mox in Cappadocia evangelizasse, & martyrium subiisse fertur. Marcus unus è 70. Discipulis Romæ prædicavit, & in Africâ maxime Alexandriæ, ubi & corpore per saxa & vias ducto tandem martyrio functus præclare obiit. Lucas Antiochenus Medidicus, haud sane pictor, Pauli consors, in Ægypto, Libya, Thebaide, Dalmatia, Galatia, Italia Evangelistam egisse perhibetur. Quæ ipsa tam incerta sunt, ac incerta est ejus mors & martyrium. Vitam Timothei descripsit Witsius. Fuit is Episcopus Ephesinus. Ita & Clementis, Episcopi Romani martyrium dubium est. Pertinet & huc Dionysius Areopagita, Episcopus Atheniensis, non Parisiensis, Josephus Arimathæus, fictitius Britanniæ Apostolus, Titus, Episcopus Cretensis, Barnabas, Philippus Diaconus, Sosthenes, Apelles, Sylvanus, alii.

(*u*) Per persecutionem illam Hierosolymitanam. Diu verò hæsere Hierosolymis Apostoli, donec alibi terrarum prædicarent Evangelium, maximè gentilibus. Vide

mundi regiones haud pervenerint. Eorum non esse Symbolum Apostolicum (x), nemo ferè est hodie, qui haud sentiat.(xx) Ecclesiarum (y), quas fundarunt Apostoli, hæ sunt præcipuæ. Hierosolymitana, ab ipso Christo & Apostolis plantata, quæ Jacobum Alphæi, cognatum Domini, succedente Simeone (z) ipsius fra-

Witsii Miscell. sacra T. 2. p. 434. sqq. Adde tamen Ittigii cap. sel. sec. I. p. 437. 438.

(x) De hoc symbolo videantur Vossius, Voetius, Witsius, Heideggerus, Amyraldus, Tenzelius, Neumannus, Kingius, maximè & Ittigius in sel. cap. sec. I. p. 76. sqq. Non eapropter vocatur Apostolicum, quod singuli Apostoli aliquid adjecerint, sed quòd doctrinam apostolicam complectatur. Quod restat, symbolum hoc non ab uno Autore, non eodem tempore ita, ut nunc est, fuit compositum. Vide maximè P. Kingii Historiam symboli Apostolici, quam latinè edidit G. Olearius. De fictitio Apostolorum Concilio, in quo Symbolum Apostolicum fuerit conflatum, vide Fabric. in Cod. Apocr. N. T. P. 3. p. 339. sqq.

* Origines societatis christianae s.

(y) Vide hîc cumprimis Hartmannum [Philipp. Jacob.] * de rebus gestis Christianorum sub Apostolis † C. 7. quod agit de societatibus Christianis extra Hierosolymas p. 107. sqq.

† Comentarius (Berolini, 1699. 4)

(z) Vide Euseb. L. III. hist. Eccl. C. XI. Quod restat, Ecclesiæ Hierosolymitanæ sine dubio primatus debetur ecclesiasticus, mereturque hîc conferri H. Dodvvellus in parænesi ad exteros de nupero schismate Anglicano, ubi & post martyrium Simeonis Cleophæ primatum dein ad Ecclesiam Ephesinam, cui Johannes præfuit, translatum esse ait. Haud male. Vide origines nostras Juris Eccl. C. 2. art. 2. nota [yy] In successione verò Episcoporum

(c) Testimonia e. g. Rom. X. 18. & XIX. 5. In omnem terram exivit sonus eorum & ad ultima orbis terrarum verba eorum, it. Rom. XV. 18. à Jerusalem & in circuitu usq. ad Illyricum replevi Evangelio Christi;

cf. Chrysostomi verba ad h. l.

De variis scrupulis, praesertim an Apli in Americam pervenerint v. Witsius l. (in not. cui p. 66.) cit., qui in negativam inclinat sententiam.

(B) Cap. II. Testimonia Judaeorum, Ethnicorum, Christianorum vett. Lucubrationes recentiorum. Post 12. annos, quos Hierosolymae sederint Apostoli, demum exiisse in universum orbem è mandato Christi, fabulatur Apollonius ap. Euseb. H. E. L. V. c. 18. v. Ittig Sel. Sec. I. p. 477.

De Symbolo Apostolico ante condito fabula (x) è Rufino (Sec. IV. Script.) & Homiliis Augustino falso adscriptis v. in Fabricii Cod. Apocr. N. T. P. III. p. 339.

Plurimi Pontificior. haud amplius credunt illud ab Aplis ipsis esse conditum.

Fabricius l. c. excerpta exhibet argument. Laur. à Valla p. 350. & Erasmi p. 353.

Argumenta sunt (a) si Apostoli fecissent, non omisissent a. nova fecissent sequentes Ecclesiae,

(b) mira varietas

(c) Silentium Actor. Apost. & Scriptorum Ecclesiast. Sec. I.

E. illud non ab ipsis Aplis esse conditum, d. tamen jam ante Concil. Nicaenum invenitur talis confessio.

(x) Vide prae omnibus Historia Symboli Apostolici, Lips. 1706. 8. cujus Autor P. King, translator ex Anglico Gottfr. Olearius

Apostolicum v. vocatur, observante Erasmo, ideo quia cuncta in eo occurrent. Dogmata pura & aevo Apostolico digna sunt.

Concilium eapropter fingitur.

Specialia (y) Ecclesiae fundatae; *

* cf. hic cumprimis Fabricius l. c. qui Autores sedulo allegat & Documenta producit realia. Agit autem (1) de veris & certis (2) de incertis & fabulosis.

(1) Hierosolymitana,
(a) quam Christus ipse fundavit, dein Apostoli, sed non fingendus fuit status Ecclesiae illius temporis uti hodiernus.
Joannes Presbyter confundit cum Joanne Apostolo.
(b) Episcopi,
(α) num quidam ibi fuerint Episcopi?
(β) quo sensu vocati sint Episcopi?
(γ) quinam fuerint?
Successio eorum incertissima (*)
Catalogum Episcop. Hierosolym. duplicem sistit Fabric. Bibl. Gr. Vol. X. p. 563. /41
Eusebius, ubi Laur. Valla in Glossa addit, Eusebium testari, quod viderit veteres Catal. Episc. Hierosolymit. id quod vero falsum.

(*) cf. Pearson. l. mox c. p. 7. /41.

(c) migratio in Pellam
testibus Euseb: H. E. L. III. c. 5.
Epiphanio, Haeresi 29.
cf. Bayeri Sen. Diss. de migratione veterum Christianorum in Pellam.
(d) Primatus,
ubi Quaestio praejudicialis, quid sit primatus?
si intelligendus (α) ratione temporis,
(β) Episcoporum,
nullum dubium;
sin autem intelligendus ratione dignitatis, autoritatis, potestatis, adeo ut reliquae Ecclesiae huic fuerint subjectae,
negatur.
Interim haec observatio Autoris utilis est, disput. c. Pontific. κατ' ἄνθρωπον.

(z) (2) Antiochena,
in qua fuerunt Episcopi & Patriarchae,
catalog. eor. v. in Fabric. Bibl. Gr. Vol. XIV. p. 38. /41.

add. (3) Constantinopolitana,
quae inter vet. sedes Patriarchal. refertur;
v. Catal. ap. Fabric. Bibl. Gr. Vol. VI. p. 707. & 757.

(4) Alex.

fratre, Martyre, habuit Episcopum & Pellam (aa) imminente excidio Hierosolymitano translata est. Aliæ Palæstinæ. Antiochena, cui primus præfuit Evodius. Ecclesiæ Græcæ & Asiaticæ. Alexandrina Ægypti à Marco, succedentibus Aniano, Abilio & Cerdone fundata. Ecclesia Romana jam plantata, antequam eò veniret Paulus, cujus primi fuere Episcopi, Linus (bb), Anencletus, Clemens. Ecclesiæ aliæ, quarum tamen subinde falsas origines (cc) narrant. Referimus hùc Ecclesiæ Germanicæ (dd) fundationem per Marcianum, Valerium,

Hierosf. confer Pearsonium de success. primorum Episc. Rom. p. 7. sqq.

(aa) Vide eund. Euseb. l. c. C. V. Epiphan. hær. 29. sect. 7. & de pond. & mensuris sect. 15.

(bb) Plurimæ sunt difficultates, ut constat, in ordine primorum Episcoporum Romanorum ponendo. Videatur hîc ante omnes Pearsonius l. c p. 145. sqq. qui eas solvit eumque horum Episcoporum dat catalogum, qui præstantissimus est. Expungit verò iste Cletum Linumque probat primum fuisse Episcoporum Romæ, porrò duos Romæ Episcopos simul haud sedisse, Lino successisse Anencletum, huic Clementem, postea Evaristum, denique Alexandrum. Ipse verò Pearsonius hîc inspiciendus jam est, cum prolixioribus hîc nobis esse haud liceat.

(cc) Tædii plena res est, quod origines tot Ecclesiarum ignorantur fabulisque hîc omnia scatent.

(dd) Vide hîc Ursinum de Ecclesiarum Germanicarum origine & progressu atque Schilterum de lib. Eccl. Germ. L. 1. C. 4.

Maternum, Crescentem, alios, Hispaniæ per Paulum (*ee*) & Jacobum (*ff*), Gallicæ (*gg*) per Crescentem, Lucam, Trophimum, Paulum, Dionysium Areop. Mariam Magdalenam, Lazarum & Martham, Britannicæ (*hh*) per Paulum, Aristobulum, Simonem Zelotam, Josephum Arimathæum & socios, & quæ alia sunt fabulis simillima. Ecclesiarum verò omnium mater Romana non est, cùm Hierosolymitana, Palæstinæ, Asiaticæ & Græcæ eâdem sint antiquiores. Quod restat, addas heic velim catalogum Ecclesiarum ab Apostolis plantatarum, quem in libro de originibus Juris Ecclestastici C. 2. art. 2. p. 81. posuimus.

CAP.

(*ee*) Conjiciunt eruditi ex loco Clementis, Paulum vidisse Hispaniam. Vide Pears. l. c. p. 61. 62. & Ittig. in sel. cap. sec. I. p. 469.

(*ff*) Mira hæc fabula est. Vide Ittig. l. c. p. 445. 484. 885.

(*gg*) Circa primos Galliæ Apostolos itidem fabulæ utramque paginam faciunt. Conferantur hîc Bosquetus, Saussayus, Sirmondus, Launojus, Mathoudus, de Maria, Nat. Alex. Sammarthani, Tillemontius. Adde Ittig. l. c. p. 482. 483.

(*hh*) Et hîc fabulæ miræ dominantur. Confer tamen Stillingfleetum in Orig. Britann. Usser. in antiqu. Brit. Goodvvinum de præsul. Angl. Masonum aliosque plurimos.

(4) Alexandrina (aa)
de Origine Eutychius ex Arabico;
Catal. v. Fabric. Bibl. gr. Vol. VIII. p. 594.

(5) Romana, veteres non tam Petrum, quam et Paulum fundatores (bb) Eccl. Romanae asserunt.
cf. hic ante omnes: Pearsonius de serie et successione primorum Romae Episcoporum, Dissert. duae; Londini 1687. 4.
Catalog. ext. in Fabric. Bibl. Gr. Vol. XI. p. 733.
add. Pagi in Crit. Baron. & Fabric. in Bibliograph. Antiquar. p. 219.

(6) Germanica, (cc)
De relig. vet. German. egregius ext. locus apud Irenaeum advers. haeres. L. I. c. 3. p. 48. sq. edit. Venet. cf. Tertullianus advers. Judaeos, c. 7. & Theodoretus L. IX.
cf. hic Jo. Henr. Ursinus de Eccles. Germanic. origine & progressu, Norib. 1664. 8.
ubi ea, quae huc faciunt, in I. Epocha ext.
Gottfr. Hechtii Germania Sacra & Literata; Witteberg. 1717. 8.
Hachenberg in Germania media, ubi Diss. VIII. de Relig. vett. Christianor. in Germania agit.
Bucelinus in Germania Topo-Chrono-Stematographica Sacra & Profana, Ulmae 1657. fol.
Fabricius in Luce Evangel. p. 417. – 419.
Vulgo traditur, Maternum, discip. Petri, usque ad Brunsvicum pervenisse; quod refutatur haec sententia a Bebelio in Antiqq. German. prima & Argentor. item a Calmeto.

F de Saxonia inferiori speciatim cf. Casp. Calvörii altes heydnische u. christliche Niedersachsen; P. II. L. I. c. 2. sqq. 120–122.
de Helvetia, Hottingeri Helvetische Kirchengeschichte, P. I.

(7) [F] Hispanica, (dd)
v. Fabricius in Luce Evangel. p. 374.

(8) Gallica, (ee)
v. Fabricius l. c. p. 384.

(9) Brittannica, (ff)
v. Fabric. l. c. p. 406.

Cap: III.

De Doctrina, Hierarchia, Disciplina, ritibus.

(a) I Doctrina Compendium N.T. exhibent Centuriatores Magdeburg. P. I ex Evangeliis, P. II ex Epistolis.

ex Patribus Apostolicis

Huj. Sec. Ittig in Sel. Capp. Sec. I. v. Aut. not(a) p. 69.

(1) Barnaba (n Cooperarii Pauli ex sententia Ittigii)

(a) Dicta quaedam Scripturae S. aliter ab eo allegantur, quam hodie leguntur in S. Cod. e.g. Regnum Jesu esse in ligno; videtur allegare Ps. XCVI. 10.

(b) Mysticis & allegoricis interpretationibus minus aptis utitur; e.g. 318. Servi Abrahami notant mysterium Jesu crucifixi, nam T s. 300 habet formam crucis, & ι atque η 18. sunt duae literae initiales nominis Jesu

alii sub 318. ~~Episc.~~ Servis Abrahami 318. Episc. Nicaenos intelligunt.

Graecam versionem hic & alibi respicit.

(c) De divinitate Christi pulcrum habet locum, dicens Solem & omnia per eum & ab eo creata esse, ei quoque assignans honorem per omnia Seculorum Secula.

cf. Mellierium Grabius.

(d) Christi satisfactionem, justitiam & salutem ex fide in Christum statuit; manibus tamen ~~operandum~~ laborandum esse ad redemtionem peccatorum

Qr. an sensus sit: evitari peccata, an remissionem promereri; in priorem sententiam inclinat Ittig., sed posterior probabilior videtur.

(e) Baptismo remissionem peccatorum adscribit.

(f) Chiliasmo favisse videtur.

(2) Herma; Non negandum, eum

(a) valde ambigue & dubie de Christi divinitate & mysterio Trinit. esse locutum; tamen incertum est, num Unitarismo faverit; hinc caute agendum, & judicium suspendendum;

(b) plan-

CAP. III.
DE FORMA REGIMINIS & DISCIPLINÆ APOSTOLICÆ.

§. I.

PErgimus ad formam regiminis Ecclesiastici & disciplinæ, quam Ecclesiis à se plantatis dedere Apostoli. De doctrina (a) enim Seculi I. latius disserere necessarium non est, cùm ea ex scriptis Canonicis satis pateat. Forma regiminis (b) Ecclesiæ satis conspicitur ex functionibus sacris à Christo Apostolisque ejusque institutis, quales erant Apostolatus (c), discipulatus (d), Episcopatus (e), Presbyterium (f), diaconatus (g), quibus accedebant & extraordinariæ functiones Prophetarum (h), eorumque qui

(a) Vide Ittig. l.c. p. 121. sqq.

(b) Velim hîc conferri origines Juris ecclesiastici, quas scripsimus.

(c) Vide has origines C. 2. art. notâ [b]

(d) Vide easdem l. c. notis [fg] Discipuli erant συνεργοὶ Apostolorum.

(e) Nostram de Episcopatu & illius, ut & presbyteratus jure divino simultaneo sententiam vide prorsus l. c. notis [mn] Quæ enim ibi diximus, hîc repetita volumus.

(f) Vide l. c. notis [k] & sequentibus.

(g) Confer l. c. notis [hi]

(h) Vide l. c. notis [ee] & sqq.

qui linguarum dono (*i*) præ cæteris instructi erant. Electio (*k*) ad has functiones ordinarias fiebat vel sorte Act. I. 26. vel suffragio multitudinis vel Apostolorum delectu cum consensu Ecclesiarum, vel per ipsos Apostolorum delegatos. Electionem verò subinde sequebatur ordinatio (*l*), nec necessarium erat, ut ii, quibus hæ concredebantur functiones, essent cælibes (*m*), cùm Petrus, Philippus & fratres Domini 1. Cor. IX. 5. Judas, cujus filios memorat Eusebius Hist. Eccl. L. III. cap. 30. aliique, imò & Clemens Romanus fuerint uxorati.

§. II.

Disciplinæ Ecclesiasticæ ab Apostolis institutæ rigorem arguunt correctiones Apostolicæ ordinariæ & extraordinariæ (*n*), privatæ & publicæ, partimque etiam corporales & miraculosæ. Constitutiones illi præscribebant ecclesiastica (*o*), prout tempori videbatur convenire, ita tamen, ut eas tanquàm absolutè necessarias Ecle-

(*i*) Vide Ittig. l. c. p. 434. sqq.

(*k*) Vide Origines Juris eccl. l. c. notis [*ss tt*]

(*l*) Vide easdem l. c. notâ [*e*] omninò.

(*m*) De Apostolis uxoratis egregiam Jo. Andr. Schmidii dissertationem vide.

(*n*) Vide orig. jur. eccl. l. c. notas [*qnn*] sqq. ubi maximè & de excommunicatione Apostolicâ agitur.

(*o*) Confer hîc prorsus nostras Juris ecclesiastici origines C. 2. ubi de jure ecclesiastico ab Apostolis sive condito sive observato egimus.

(b) phantasticum fovisse dogma, nimirum, duos cum quolibet hoie genios ee, unum æquitatis alterum iniquitatis,
ex mythologia Herculis hoc desumisse videtur;
(c) Angelum Tyrum reptilibus præe, affirmasse;
(d) In drna de Libero arbitrio fere Semi Pelagianu ee;
(e) unicam poeniteam lapsis concessisse adeoq magis ad Montanisticos & Novatianos errores inclinasse, teste ipso Ittigio,
(f) Bonis operibus nimium tribuere, atq asserere, illa hoiem salvu facere, quod tn drna N. P. expresse criat.
(g) De Chiliasmo ejus adhuc disputatur
Petersenius in Nube Testium, illum Chiliastis adnumerat,
Ittigius e q illu excusare anititur; d. frustra.
(h) Drna ejus de Purgatorio cum hoc conexa e, tn de illa in utramq adhuc partem potes disputari.
(3) Clementis, qui
(a) laudat Lectionem Scripturæ S. m. ex parte Laicoru; v. c. 45. & 53. Epistola ej. ad Corinth. 1.
(b) De Christo recte sensisse videt; defendendus b. q Socinianos & Arianos, qui eum suis favisse sententiis asserunt.
(c) Universalem gratiam statuit, quod q Reformatos notandum.
(d) Justificationem ex sola fide propugnavit.
(e) In comendanda tn caritate modum excedit, adeo ut Pontificiis favere videatur.
(f) Presbyteros ab Episcopis n distinguit. v. Ittig. p. 200. & Clemens c. 42.
(g) De oblaoibus Eucharisticis locus apud eum invenitur, quo Pontificii abutuntur; v. Ittig p. 204. è Clement. c. 48. 49. & 50.
(h) Resurrectionem, exemplo Phoenicis, probat, merito sine reprehensus à Photio
E. regula: ne probemus dogmata q Pontificios & Socinianos vel ex hoibus, vel ex traditione (si vel maxime scripta sit) extra Scripturam.
II. Forma Regiminis, s. Hierarchia (b)
Hoc nomen à Pontificiis quidem mutuatur, d. in modo Quæstionis e, quæ decidenda
(1) è Scriptura S. & Scriptoribus hujus Seculi, è quibus pauca novimus,
(2) è Scriptoribus sequentium Seculorum, non satis certa quoad hoc Seculum
Interim observa: (1) cum ab initio Religionis christianæ Magistratus alia profiteret, Sacra de ejus jure in Ecclesiam nil posse inveniri;
(2) è Scrip-

* J. Sal. Deylingii Dissertes de Novitate Regiminis Monarchici in Ecclesiam universam; Lips. 1729. & 1730. 4.

(2) E Scriptura S. liquet, nemini aliquod regimen vel in Aplos ii in Ecclesiam commissum esse; cf Pfaffii origines l. c. *

(3) Quaestio est de Episcopatu, ubi Episcopalium in Anglia argumenta inspicienda; v. g. Hamondi; sed in S. Script. nullum invenitur discrimen r. Episcopos & Presbyteros, immo plures Episcopi in una urbe fuerunt, e. gr. in urbe Ephesina; v. Phil. 1. 1.

(4) In Ecclesia plantanda quaedam officia & dona extraordinaria fuerunt, e. gr. munus Apostolorum, Discipulorum, Prophetarum, Linguarum.

§. 14.

III. Jus Ecclesiasticum ejusque origo Sec. I°

Jus Ecclesiasticum (A) regulas certas continet (a) circa externa in Ecclesia peragenda, in cultu publico aliisque e. g. matrimonialibus, eaque (b) verbo divino non determinata.

E. (α) Interna ad poenitentiam, fidem, charitatem pertinentia huc non spectant, externa tamen caute tractanda, ne internis contraria sint, sed ut haec promoveant;

E. (β) Sacramenta, Baptismus pe & S. Coena huc non pertinent;

Circumstantiae tamen & ritus Sacramentales

Ministerii Institutio,

Remissio & Retentio peccatorum, v. Pfaff, Perthik.* ad quem add. Hanssen.

Excommunicatio. &

(A)

(Z) Regulae illae vel Leges, vel (B) quasi Leges esse debent.

* Eine Vorstellung des Beichte Mißbrauchs, nutzbarer Fortsetzung der geheimen Beichte bey der Kirchen- geschichte ... u. Catholicus, als Protestirenden ... gezeigt wird. auch ... Wolfenbüttel 1738. 4.

* cf. Jo. Ge. Pertschens Recht der Kirchen-Buße ... Wolfenbüttel, 1738. 4.

A. Leges verae triplicis generis sunt,

(a) divinae vel naturales vel positivae

(b) humanae vel Imperantium, vel Collegii Ecclesiastici

De Legibus naturalibus non cogitatum primis seculis.

(a) Divinae Leges positivae cerimoniales, ubi quaeritur num e V. T. quaedam huc referendae?

Vitringa in Tr. de Synagoga veter. contendit, Christianos qui reformatos Judaeos esse considerandos

Pfaff & Moshemius in H. E. Sec. I. extenuant similitudinem; eg. baptismo Proselytorum in infantibus.

(b) Humanae Leges; Imperantes primi raro dederunt Leges Ecclesiis; sunt tamen quaedam v. Moshem l. c.

(B) Quasi

clesiæ non obtruderent. Hinc agapæ (p) Apostolicæ 1. Cor. XI. bonorum communio Act. II. 44. 45. * infirmorum unctio (q) Jac. V. 14. 15. manuum frequens impositio (r), baptismalis immersio (s), quotidiana & vespertina communio, Sabbati (t), cui & Dominicam addimus, observatio hactenus retenta, osculum pacis (u) abstinentia à sanguine & suffocato (x) aliaque (y). Conventibus Ecclesiasticis nec certus locus, nec tempus certum erat destinatum; lecti ibidem tum veteris tum novi Testamenti, qui ad manus erant, libri: cantatum Domino, sed linguâ notâ; admonitiones ab Ecclesiæ Rectoribus factæ, non habitis longis sermonibus, quod postea introductum, sed breves & ad Auditorum indolem directæ, succedentibus aliis, qui hanc operam continuabant, maximè etiam Prophetis, qui linguâ ignotâ ali-

(p) De agapis vide easdem C. 2. art. 2. notâ [aa]

* De hâc vide pec. cel. Moshemii differt.

(q) Vide ibidem notam [mmm].

(r) Vide ibidem notam [e].

(s) Vide Autores à Fabricio citatos in Bibliogr. antiqu. C. XI. p. 389. 390.

(t) Vide, quæ diximus in orig. Jur. eccl. l. c. notâ [bbb] & confer Fabricium l. c. C. X. p. 324. sqq.

(u) Vide origines nostras l. c. notâ [bb] art. 3. notâ [u].

(x) Conferri hìc merentur Curcellæus, Spencerus, Heideggerus.

(y) Plurima adhùc ad disciplinam Ecclesiæ Apo-

aliquando loquebantur, exclusis tamen fœminis: baptizabantur maximè (z) adulti, qui donis Spiritus S. miraculosis sæpissimè instruebantur: eucharistiæ consecratio fiebat evlogiâ (aa), non tacitis tamen institutionis verbis, orationum tempus (bb) cæteræque circumstantiæ erant liberæ, nisi quod viris præscriptum fuerit, ut nudato capite (cc), mulieres verò velato orent in cœtu. Potest omnibus hisce addi oblatio Evcharistica (dd), sub finem hujus seculi in usum deducta, ut ex Clementis & Ignatii Epistolis liquet.

CAP.

stolicæ spectantia invenies in istis, quas sæpiùs jam citavimus, originibus nostris.

(z) Itaque ergò Pædobaptismum Apostolico ævo in usu fuisse haud negamus, etsi expressa de eo litera in libris N. T. haud exstet. Vide origines nostras l. c. notâ [ooo].

(aa) Confer hîc, quæ de consecratione veterum eucharistica dudùm scripsimus.

(bb) Vide autores de precibus vet. Christ. apud Fabric. in Bibliogr. C. XI. p. 360. sqq. De tempore precum nota, quòd Judæorum ritus ex libertate Christiana Apostolici servaverint. Act. III. 1. Vide eund. Fabr. l.c. p. 363.

(cc) Vide Calvoer. Rit. Eccl. T. 2. p. 555. sqq. & J. G. Bergeri diss. de ritu capitis in sacris operiendi, itemque interpretes ad 1. Cor. XI.

(dd) Hanc data opera dudum explanavimus.

B. Quasi Leges,
Apostoli in N. T. multa ordinarunt, d. n tm. necessaria,
Canones & Constitutiones eor. suppositia;
E. non sunt quasi Leges, sed observata quasi
in Leges mutavit, hos a. iis n obligamur, qmvis
Episcopales id volunt.
Mira quoq. earum varietas est.
Locus Irenai de Jejunio ext. in Pfaff. Origin. p. 155.
Documenta Sec. I. desunt, in Sec. a. II. & III. quaed. occurrunt.
(A) Quaedam speciem Apostolicae Qceptionis sont
(a) Agapae, n Leges, quia ab ipso Aplo respiciunt 1. Cor. XI.
Persecutiones, E. antelucani conventus, multitudo
abusus eas sustulerunt; cf. Schurtzfleisch de Agapis, + Diss.
Schmid in Lexic. Eccles. min. Pfaff. p. 68.
(b) Bonorum comunio; jam in Actis Aplor incomodum
inde proven. exemplo Ananiae patet. cf. Moshem Diss. d. r.
(c) Unctio infirmorum, Pfaff. p. 82. in sanitatem cor-
poris & remiss. peccator. v. Launoi de Sacram. unct. infirmor.
(d) Manuum impositio;
(e) imersio baptismalis, quae olim n aspersione, d.
imersione fiebat, v. Buddei Instit. Theol. Dogm. & Ligtfoot.
(f) quotidiana & vespertina comunio;
(g) Sabbathum & Dies Dnica promiscue celebrata ist. de Die Dnica [struck out] locus in Plinii & Trajani
illud ad docendos Judaeos, v. Pfaff p. 89. de primis Christianis epist. quae prodierunt cum Com-
(h) osculum pacis, (i) abstinea a sanguine (k) mentario Christiani Kortholti, Kilonii, 1674. 4.) p.
convent. Hieros. ad tempus. 1. 2. Tim. cf. p.
(Z) In plerisq. horum & aliis n Leges, d qsuetudines, ritus, observam, 99. d. in hoc
Ritus cerimoniales, Antiquitates, differunt ab Historia loco tm mentio diei stati,
nam in Historia singula facta exponunt, qui non ipse de Die Domi-
in antiqtatibus v. integra consuetudines, nica, d. de alio quovis die,
E. dantur Antiqtates profanae & Ecclesiasticae. de quo Christiani in ultimis
De ultimis hic agendum. cf. ad has ceu subsidium quibusvis conventibus, conve-
Jo. Alb. Fabricii Bibliograph. Antiquariam; add. Caroli nerunt, explicari potest.
Arndii Lexic. Antiqt. Ecclesiast. in 4., Abbatis Schmidii
Lexic. Antiqt. Ecclesiast. minus 8.; Joach. Hildebrandi
cuncta Scripta; Compend. Antiqt. Ecclesiast. de Scriptorib.
Apologeticis, edit. a Walchio Jen. 1733. 8. cui adiecta
sunt Schurtzfleischii Diss. antiqt. Ecclesiast. illustrantes,
denique Caldorii Rituale Ecclesiasticum 4.

Specimina

(a) Conventus Ecclesiast. (α) Loca Sacra, ubi Qversia: num in tribus
primis Sec. fuerint templa? Logomachiae intercedunt, quas
notavit Moshem in Sec. I. add. Mosheim
(β) ei tempora festorum; Sabbath. Dies Dnica, v. Walch. p. 33.
(γ) Quid ibi fuerit actum; Qr. num Sec. I. jam conciones fuere
habitae? Justinus Martyr Apolog. II. scribit: Antistes post
lectionem surgit, hortatur ad imitationem; ibi Baptis-

in Pfaffii Origin. p. 87.

(b) Baptismus adultorum;
4º a. num nihil de Pædobaptismo in I. Sec. inveniat; ubi not: loc. Irenæi advers. Hæres. L. II. c. 39. §. 2. [illegible] in Comp. Walchiano p. 232. citat. Locus Tertulliani è Libro de Baptismo c. 18. & Origenes in Homilia VIII. in Levitic. it. in C. VI. Ep. ad Roman. Pfaffius in Origin: p. 87. sq. Pædobaptismum adstruere annisus est, d. notandum, illum è variis mediis terminis tm̄ Baptism. Proselytor. adstruxisse, & imbecille potius argumentū q̄m responsum ēē. urgeri insuper potest, si infantes sint baptizandi, quare Christus & Apli id n̄ expresse mandaverint.
4º it. quis baptizaverit, num m. Laici? ubi cf. Böhmeri Diss. de Jure dandi baptismum. Locus Tertulliani, qui baptismo à Laicis facto favet, n̄ satis fidem sibi meretur v. Moshem Sec. I p. 398.

(c) Eucharistiæ consecratio;
(d) Nudatum caput ad Aplos ptinet;
(e) oblatio Eucharistica ad [illegible] secula.

Caput IV.
de Conciliis & Hæresibus.

§. I

a) In voce Concilii Logomachia sedulo est evitanda. Dupliciter n. hæc vox accipitur: (1) in sensu strictiss. ubi denotat conventum plurium Ecclar. particularium de litibus conferentium & decisiones facientium, & in hoc sensu nulla in I. Sec. fuere Concilia; (2) in sensu latiori, ubi Concil. idem est ac congregatio Doctorum s. Antistitum Eccla, de doctrinis s. Agendis deliberantium, & hoc sensu Conventus Apostolorum in I. Sec. Concilia possunt appellari

b) Salomon. Gesnerus qui è Nostratibus primus duo Volumina
Witteberga 1601. in 8.º de conciliis edidit tantum unicum in I. Sec. habitum fuisse Concilium putat, idq quod Pfaffius tertio adducit loco. Eisengreinius è [illegible] in Centenario I. numerat X. Concil. Hierosol unum Antiochenum & unum Miletanum.

c) Concilia fictitia hujus Sec. varia sunt v. c. 1) pro Symbolo Aplico, 2) pro Constitutionibus Aplicis; 3) post mortem Mariæ, 4) de immaculata conceptione Mariæ Virg. qd. Sfondrata effinxit. [illegible] l. c. obta [illegible] servavit, cur Pontifices ipsi hoc posterius Concilium n̄ confirmaverint. Quidam qq. ex ipsis Lutheranis nonnulla hujus Sec. Concilia effinxerunt, v. c. Hartmannus in Contin. Concilior. illustrator. à qu. [illegible] ex Eplis suppositiis Ignatii duo allegat Concilia, 1) ne Pascha cum Judæis celebret, 2) ne Sabbathum feriet.

CAP. IV.

DE CONCILIIS HOC SECULO HABITIS HÆRESIBUSQUE IN EO NATIS.

§. I.

Quatuor Concilia sive conventus (a) hoc seculo Hierosolymis celebrati sunt, uti ex Actis Apostolicis patet. Primum, in quo Judæ surrogatus Matthias Apostolus, secundum, in quo electi septemviri (b) Act. VI. tertium (c), in quo actum de lege ceremoniali & sancita libertas Christiana, exceptis quatuor illis, de Idolothytis, sanguine & suffocato non comedendis vitandaque fornicatione. Act. XV. ultimum denique, in quo actum de tolerantia rituum legalium ad tempus, præsentibus Jacobo, Paulo & Presbyteris Act. XXI. De commentitiis (d) hujus seculi Conciliis nil addimus.

(a) Certe enim hi conventus καταχρηστικῶς saltem Concilia nuncupantur, quod probe observavit Cave ad calcem seculi I.

(b) Confer, quæ hanc in rem diximus in Orig. Jur. Eccl. C. 2. nota [i]

(c) Extat in hoc Concilium peculiaris commentarius J. Heideggeri Tiguri A. 1678. editus.

(d) Ita e. g. memorat Abdias Babylonius in Hist. Apost. L. 6. §. 2. Concilium quoddam Hierosolymitanum, in quo Apostoli, præside Jacobo, breviter exposuere singuli, quæ in locis singulis fuerint per ipsos

§. II.

Tempore Apostolorum jam hæreticos a) extitisse & ab Ecclesia secessionem (e) fecisse, ex scriptis Apostolicis (f) abunde patet. Primus in-

gesta. Quo & pertinent illa Varadati in epist. ad Leonem. T. 4. Conc. edit. Labb. p. 978. Pertinet huc etiam Synodus illa Antiochena, in qua finguntur compositi Apostolorum Canones 9. Synodusque Hierosolymitana, in qua compositum dicitur symbolum Apostolicum. Vide Fabricii Cod. Apocr. T. 3. p. 335. sqq. 339. sqq. A. Pagi ad A. C. 56. n. 3. & Ittig. in sel. cap. sec. I. p. 69. sqq. qui plura adhuc seculi I. fictitia Concilia refert.

(e) Adversarium hîc habemus H. Dodvvellum, qui in diss. 1. in Irenæum probare conatur, primos Christianorum hæreticos a Judæorum hæreticis oriundos sub Trajano demum nec ante ultimum Trajani annum seu A. C. 116. manifestam ab Ecclesia secessionem fecisse. Sed ad argumenta ipsius respondit Th. Ittigius in dedicatione dissertationis de hæresiarchis ævi Apostolici, qui & in sel. cap. hist. Eccl. sec. 1. p. 491. 492. observat, Hartmannum in originibus Christianis C. 22. eundem errorem errare. Adde C. Vitringæ hypotyp. hist. sacræ p. 320. b)

(f) Vide saltem 1. Joh. II. 19. Adde quam maxime ejusdem Vitringæ Obs. sacr. L. 4. C. 9. ubi de hæresibus in Ecclesia Apostolica natis agit, & 1. memorat hæresin Alexandri, Hymenæi & Phileti, resurrectionem negantium 1. Cor. XV. 12. 2. Tim. II. 18. 2. Gnosticos, qui emanationes illas divinitatis cultumque Angelorum docuerint, 3. Zelotas illas, qui legis Mosaicæ urserint observationem cum Christianismo conjun-

x vox Gnosticorum in latiori sensu hic accipitur, in strictiori v. sensu ad hoc sec. n pertinent Gnostici, id qd v. negat Moshemius.

2) ~~Historia~~ [α] hæreticorum ~~[illegible]~~ indagatio admodum difficilis est — α vera sententia
1) ob defectum Scriptorum ab ipsis Hæreticis confectorum,
quippe ab Orthodoxis e minus laudabili zelo abolitorum
2) ob hoc, quod dogmata atq; sententiæ hæreticorum e Scriptis
et testimoniis ipsorum adversariorum sint depromenda,
quibus vero non immerito studium partium insimulatur.
Dantur interim multi Scriptores Hæresiologici I) Veteres
recenset Ittig. in Præfat. Diss. de hæresiarchis ævi Aplici
proximi; sunt hi autem a) Irenæus, b) Pseudo-Ter-
tullianus, c) Philastrius, Ep. Brixin. a b. Fabricio cum notis
editus, d) Pseudo-Hieronymus, e) Epiphanius, cujus duo
volum. in fol. supersunt, f) Augustinus, g) Prædestinatus — F h) Gennadius, i) Theodoretus,
huj. Autor incertus; F k) Leontius Byzantinus, l) Plures
alii in medio ævo; II) Recentiores ~~nominat~~ Sagittar.
in Introduct., a) quidem in Iº Tomo Catalogum exhibet
autorum generalionum, b) in fine II. Tom. accuratam
designationem ordine Alphabetico exhibet omnium hæ-
resium atq; illorum, qui de iis scripserunt. Addendaq; hisce
omnino D. Vogtii Bibliotheca Historiæ Hæresiologicæ
T. I. (Hamb.   8) & T. II. fascicul. I. (Hamb. 1729. 8.) in
qua cl. Vogtius nonullas cl. Virorum de hæresibus Dissert.
recudendas curavit, quasdam ipse confecit atq; opusculo
inseruit.
Hæreses I. Sec. ex professo illustravit Ittigius, in Diss. de Hæresiarchis ævi Aplici, cum q. tm. cf. ej. Sel. App. Sec. I., add. Moshem.
in Hist. Eccl. maj. Sec. I. qui v. tqm fontem oium hæresium
describit Philosophiam quandam Orientalem a Plato-
nismo distinctam. vid. & Jo. Franc. Buddei Comentatio histor. Dogma-
tica de Eccla Aplica s. de statu Ecclæ Christianæ b. Apostolis; Jenæ 1729. 8º
c) Firmilianus in Epist. ad Cyprianum & Clemens Alexandr.
quoq; dubitant h. d. r. d. in contrarium decidunt Apostoli
& Scriptores Ecclesiastici, v. c. Hippolythus, Irenæi disci-
pulus, ab Photio excerptus, qui qq. Dositheum primum
facit hæreticum.
Insunt v. Logomachiæ, qui n. negant primo Sec. hæreses fuisse, pro
allegant, non separatas factiones in I. Sec. occurrere hæreticas,
vocem hæreseos in sensu proprio accipiunt, atsi illud tm hæresis
dicendum, ubi plures errorem fundamentalem foverint & se a
communione Ecclæ separaverint. Moshemius v. Dositheum,
Simonem Magum, non pro hæreticis, d. pro Fanaticis tm. venditat,
quia Christum non negarunt, d. se ipsos pro Christo venditarunt;
at n. v. error eorum qm maxe fundamentalis est, E. & hæretici &
fanatici fuere. Alia quæstio dein est: num ejusmodi hoies ad
Christianam religionem ptineant, an minus.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

a) Duo fuere Dositkei, de quibus vid Moshem. l. c. p. 376. In stricto sensu Dositheus n. fuit haereticus, d. homo ~~phantastici~~ fanatici ingenii. Dogmata ejus praecipua fuerunt, 1) quod Scripta Mosis corruperit ejusque loca, quae de Christo agebant, eraserit; 2) quod negaverit Prophetas a Spiritu S. fuisse ductos; 3) quod mundum aeternum et animam corruptibilem statuerit; 4) quod superstitiosam Sabbathi observationem ostenderit, v. c. unusquisque, in eo loco et ~~figura~~ situ per totum Sabbathum subsisteret, quo fuit, cum Sabbathum inciperet; 5) quod se Messiam, filium Dei venditaverit; 6) quod resurrectionem negaverit (hoc tamen tantum statuisse videtur); 7) quod Angelos negaverit.

E qui v. probe observat, unum tantum Dositheum haereticum esse.

θ teste Chronico Samaritano & Eulogio ap. Photium

x teste Origene in de Principiis L. I. c. 17.

o teste Origine L. I. adversus Celsum,

b) Unus tantum fuit Simon Magus, v. Moshemii Diss. de uno Simone Mago, Helmst. 1734. 4. ad Act. VIII. 9. 17. 18.
In Historia Simonis M. sunt 1) quaedam certa, eaque, quae ex Act. Apostol. desumi possunt, 2) quaedam probabilia, quae ex humanis testimoniis allegantur, 3) quaedam ex his aperte falsa.
Moshemius hunc Simonem n. r. haereticos retulit, d. potius r. Fanaticos, v. l. c. p. 389.

De Simone Mago cf. m. Mich. Siricii Simonis Magi Haereticorum omnium Patris pravitates antiquae & recentiores ad Babylonis & sophistarum in ea effusionem, p. duabus disquisitionibus proposita; Giessae 1664. 4. in quo v. tractatu multa fabulosa occurrunt.

inter eos fuit Dositheus (g), Christum se esse à Prophetis prædictum fingens, quem insecutus est Simon M. (h) virtutem Dei magnam se esse asse-

gendam & gentilibus quoque ex Christianismo conversis obtrudendam, 4. Pseudoprophetas, qui licentiam impuritatum carnalium docuerint & obedientiam magistratibus gentilibus præstandam esse negaverint, Bileami sectatores, Nicolaitas illos, ænigmatice tales. Et constat eruditis, H. Hammondum, quicquid errorum in Scriptis Apostolicis fere reprehenditur, ad Gnosticos seculo Apostolico jam natos referre. Sed Gnostici stricte sic dicti ad sec. I. non pertinent. Vide Ittig. in cap. sel. sec. I. p. 166. sqq.

(g) Vide hic de hæres. ævi. Apost. S. 1. C. 1. Jam vero Dositheus vix inter Christianos sed potius inter Pseudo-Messias referendus est. Duos autem exstitisse Dositheos, quorum prior ante Christum natum exstiterit, eruditi observant.

(h) Suspicatur C. Vitringa, Simonem Magum, qui in actis Apostolicis refertur, alium esse ab illo Simone Mago, qui fuerit Pater Gnosticorum, in obs. sacr. L. 5. C. 12. §. 9. Ast cum veteres eundem esse putent, non est, quod hic dissentiamus. Vide Ittig. in cap. sel. sec. 1. p. 284. Samaritanus natione fuit. Mira sunt somnia, miri errores, quos veteres illi tribuunt. Baptismus illius & ficta conversio præstigiæque Act. VIII. referuntur. Miros Simonis errores, mira somnia referunt scriptores antiqui, queis nescitur num credendum sit semper. Referunt, quod pro Messia sese venditaverit, quod statuerit, Deum esse autorem peccati, duplex esse principium, bonum & malum, mundum à malis Angelis creatum, qui & legem de-

asserens Act. VIII. 9. 10. Idem, memorante, Irenæo, se in Samaria ut Patrem descendisse tradidit: in Judæa ut filium & reliquis gentibus ut Spiritum Sanctum apparuisse, quæ tamen ipsa alii aliter referunt. Simonem porrò constat magicis (i) dedisse operam artibus, etsi miracula, quæ ipsi attribuuntur, fabulam omninò oleant. Ajunt veteres, ex loco publicæ libidinis scortum

derint & Prophetas inspiraverint, esse infinitam quandam potentiam, ex qua emanaverint octo æones, homines à se à potestate Angelorum esse liberandos, nihilominus Angelos esse colendos, nullam esse carnis resurrectionem, eos, qui in se & Helenam credant, posse agere, quidquid velint, salutem enim secundum ipsius gratiam, non secundum operationes justas dari, idololatriam esse indifferentem, licitum esse promiscuum fœminarum usum, licita esse scelera omnia, ut taceam alia nefanda dogmata & spurcissima illa mysteria, quæ instituit ad quæ & referendæ infantum cædes & cæsorum viscerationes, perperam deducendæ ex Joh. VI. 33. Hæc omnia jam sub titulo γνώσεως, unde Gnosticorum nomen profectum est, comprehendit Simon, quam ψευδώνυμον γνῶσιν in sacris literis 1. Tim. VI. 20. reprehendi videmus. Simonem esse illum Anti-Christum, de quo Paulus 2. Thess. II. credidit H. Grotius & Henr. Hammondus, uti videre est latius apud Ittig. de hæres. ævi Apost. sect. 1. C. 2. p. 29. sqq. & in sel. cap. sec. I. p. 177. sqq.

(i) De miraculis fictitiis & præstigiis Simonis Magi confer Ittig. l. c. p. 25. Nec est, quod Magia ipsius vocetur in dubium, quod fecit Vitringa in obs. sacr. L. 5. C. 12. sub finem.

a) cf. hîc M. Jo. Henr. à Seelen Exercitaõ de emphatica falsorum & impiorum Doctorum denominaõe, qua à Juda, 13 ἀστέρες πλανῆται vocant §. 13. in ejus Meditaõib. Exegetic. T. I. n. IV. p. 150 sqq.

tum eum redemisse, Helenam (*k*) nomine, quam sibi adjunxerit, promiscuasque libidines & aliis suasisse. Nulla ei Romæ statua (*l*) tanquam

(*k*) Quæ de hac Helena à veteribus referuntur, non literaliter sed mysticè sunt, qui explicent. Vide Ittig. de hæres. ævi Apost. p. 26. & in app. p. 5. maxime Vitringam in obs. sacr. L. 1. C. 2. §. 2. in nota p. 130. 131.

(*l*) Confer hîc maxime Ittigium de hæres. ævi Ap. p. 27. & in cap. sel. sec. 1. p. 267. sqq. sed confer & ea, quæ nuperrime hanc in rem disputata sunt. Constat, Justinum M. Tertullianum aliosque plures Simonem M. à Romanis pro Deo habitum & statuâ in omne Tiberi inter duos pontes erectâ honoratum tradere. Hanc relationem Justini M. quem cæteri secuti sunt, primus in dubium revocavit Petrus Ciacconius, provocans ad statuam marmoream Romæ A. 1374. in insula Tiberina refossam, quæ SEMONI SANGO DEO FIDIO inscribitur, quam & ita explicaverit falsò Justinus M. ac si Simoni Deo sancto inscripta fuisset. Multa hinc inter eruditos lis enata. Ciacconium refutare conati sunt Baronius ex Pontificiis & Hammondus ex Anglis, quem & secutus est Spencerus. Salmasius Ciacconii sententiam adoptavit, Heraldus item, Vossius, Valesius, Petavius, Spanhemius, Pagius innumerique alii ex recentioribus, etsi contrariam defenderent Halloixius, Bisciola, Cozza, Nourrius, alii Pontificii infiniti, queis & addendus est Ignatius de Laubrussel in traité des abus de la Critique en matiére de religion T. 2. p. 101. sqq. Maximè vero hic conferendus est Antonius van Dale de oraculis p. 586. sqq. ubi datâ opera de statua Simoni M. erecta agit. Addendus Jo.

quam Deo fuit consecrata: nulli habiti cum Petro disputationum & miraculorum conflictus (*m*), unde & mors (*n*) ipsius, quâ fertur aëre, quo evolaverat, delapsus fuisse, adjuratione Petri, fictitia est. Fovit autem Simon Magus errorem de DEO duplici, bono & malo; item de adorandis Angelis, negavitque carnis resurrectionem cum Sadducæis. Simonis discipulus fuit Menander (*o*), origine Samaritanus, qui mundum non esse à DEO, sed ab Angelis factum statuit, se esse DEI virtutem asseruit ve-

Clericus in Bibl. choisie T. 13. p. 185. sqq. cui respondit quidem P. Baltus in suite de la response à l' histoire des oracles p. 12. sqq. Id certum, quod Simoniani Simonis imaginem adoraverint, itemque Helenæ. Vide Ittig. sel. cap. sec. I. p. 266. 267. Divinos enim honores affectavit idem. Vide eund. Ittig. l. c. p. 261. sqq. Itaque si imago vel statua Romæ ipsi erecta fuit, id à discipulis ipsius fieri potuit, non ab Ethnicis Romanis.

(*m*) Vide Ittig. de hæres. p. 28. in app. p. 8. maxime in sel. cap. sec. 1. p. 274. sqq. Adde celeb. Pritium in introd. ad lect. N. T. C. 16. & Ant. van Dale de vera & falsa Prophetia p. 244. sqq.

(*n*) Vide Autores modo citatos. Cæterum de scriptis Simonis M. conferri potest Fabricius, Bibl. Gr. L. 5. C. 1. p. 199. 200. & Ittig. in cap. sel. sec. 1. p. 281. 282. Quod restat, de crimine Simoniæ locus agendi hic non est.

(*o*) Et ipse Samaritanus & magus. Dixit hic, neminem posse salvari aut immortalem reddi, nisi in suo nomine sit baptizatus. Vide Ittig. in sel. cap. sec. 1. p. 284. sqq. & de hæres. p. 47. sqq.

a) Dogmata Simonis Magi recenset Moshem. l. c. p. 411. — 419.

b) Menander m. fuit Fanaticus, v. Moshem l. c. p. 433. Dogmata ej. idem recenset l. c. p. 434.

a) Agit & hic S. adhuc de Haereticis, in quorum Hist. multa sunt incerta, fabulis & errore recentiorum d. nosse hoc oportet pp historiam h. fa. Deinde ho relationes debent diiudicari, unde cautelae generales confirmantur, speciales oriuntur. Cfr. ad hanc §. instar omnium c. Ittig in de Haeresiarchis vt & in Selectis Capp. Sec. I. & II. in qbus Diss. de haeresiarchis, quasi supplet. addi potest Arnold l. c. ut & Moshem in Institution. H. E. uberior:

b) Narrat hoc Hieronymus in Catalogo Script. Eccles. confirmantur illud Irenaeus, Augustinus, Theophylactus.

f Statuerunt,

c) f Christum a Josepho & Maria natum tm justitia & prudentia caeteros hoies antecelluisse; testantur hoc Irenaeus l. III. c. 11., Pseudo-Tertullianus, Theodoretus.

* ubi dicit Christum descendisse in Jesum, filium fabricatoris, verba eo Cerinthi;

d) adde cum Evangelio; v. Hieronymus in Epla ad Augustinum, item Pseudo-Hieronymus; hinc Concil. Hierosolym: Act. XV. & Paulus in 2. ad Cor. & ad Galat. Cerinthianos refutasse putant.

e) & quidem carnalem, teste Cajo ~~in~~ Euseb. H. E. III. 28. (Scriptore Sec. II.) at negat hoc Arnold l. c. ob ~~...~~ patrocinium Chiliasmi magis spiritualis.

f) Testis est Philastrius.

veritatemque humanæ Christi Naturæ negavit.

§. III.

Cerinthiani & Ebionæi, contra quos Evangelium suum scripsisse dicitur veteribus Johannes, Christi divinitatem præcipuè negavere, (p) necessitatem itidem servandæ legis Mosaicæ & Chiliasmum statuerunt sive regnum millenarium, Hierosolymis agendum, & deliciis carnalibus abundaturum à quo nec veteres quoque Patres, Papias, Irenæus & alii multum alieni fuere: in Pauli quoque scriptis & Actis Apostolorum rejiciendis iidem hæretici convenerunt, solum Evangelium Matthæi, ne quidem totum recipientes. Statuit quoque Cerinthus, mundum ab Angelis fuisse conditum, eam

(p) Cerinthus divinitatem Christi haud negasse dicitur Camp. Vitringæ in totum. Vide obs. sacr L. 5. C. A2. §. 8. Scilicet juxta Vitringam Cerinthi erat sententia, Jesum ex concubitu Josephi & Mariæ fuisse natum, cui Christus, i. e. divina hypostasis adstiterit & per ipsum mirabilia operata sit, quamdiu in munere publico versatus sit. Sed verò qui ita sentit, nonne is divinitatem Filii negat? Certum id sane est, Evangelium Johannis contra Corinthum divinitatem Christi negantem scriptum fuisse, id quod satis constat ex traditione veterum, quæ & aliam traditionem, falsam profectò, jugulat, quâ dicitur primus divinitatis Christi adversarius Theodotus. Vide Ittig. de hæres. ævi Apost. p. 50. sqq. in app. p. 14. sqq. & in sel. cap. sec. I. p. 286. sqq.

eam ob rem adorandis, baptismumque pro mortuis non baptizatis suscipiendum, tam exosus ob omnes hos errores Johanni, ut eodem cum ipso balneo (q) uti detrectaverit, utpote postea quoque in eundem corruente (r). Ex Ebionitis (s) fuere, qui Christum ex concubitu Josephi

(q) Confer hic omnino Ittig. l. c. p. 300. sqq.

(r) Mira hæc fabula est. Vide Ittig. l. c.

(s) Quæritur ante omnia, num detur Ebion, Ebionitarum parens. Negant Socinus, Ostorodus, Curcellæus, Clericus, Juriæus, Vitringa, Simon, Hartmannus, Arnoldus, Rhenferdius, Lequien, alii. Affirmant alii, queis & nos calculum adjicimus. Confer Moshemii observ. sacr. L. 1. C. 5. & vindicias antiquæ Christ. disc. adv. Tolandum sect. 1. C. 7. maxime vero Ittig. in cap. sel. sec. p. 303. sqq. Porrò quæritur, num iidem sint Ebionæi & Nazaræi? Sed differre eos contra Tolandum aliosque satis libro citato ostendit Moshemius C. 5. Quod restat, Ebionitæ cum Cerinthianis divinitatem Christi negaverunt atque hi quidem eum e virgine, cæteri ex Maria & Josepho procreatum dictitarunt. Usi sunt Evangelio Matthæi, vel Evangelio secundum Hebræos, quæ duo num diversa fuerint, & num ab Evangelio Nazaræorum diversa fuerint, disputant eruditi, nec usi sunt Evangelio Matthæi pleno, utpote à quo genealogiam Christi resecuere. Acta Apost. & scripta Pauli rejecere. Ursere vero & circumcisionem Ebionæi legumque Mosaicarum observationem. Plurima alia de Ebionitis dicunt veteres. Vide Ittigium de hæresiarchis p. 59. sqq. in app. p. 17. sqq. & in sel. cap. sec. I. p. 303. sqq. Adde Moshemium l. c. maximè & Joh. Clericum in hist. Eccl. duo-

e) Garnerius in Auctario Theodoreti existimat, ad Col. II. 18. θρησκείαν angelorum Cerinthianam notari; cf. Caji ap. Euseb. l. c. & Pseudo-Tertullianus

f) de Baptismo loco mortuorum sine baptismo à vivis suscepto, ne cum ad vitam hi revocati essent, poenas neglecti baptismi luerent. Refert hoc Epiphanius ex traditione majorum, & huc respexisse Paulum 1. Cor. XV. quidam putant, quam tn explicaõem ipse Epiphanius negat.

g) Joannes balneum intrare noluit, in quo erat haeresiarcha, veritus ne corrueret, hoc è Polycarpo Irenaeus & ex hoc Eusebius narrat. Prateolus[F] addit, statim collapsum balneum, at sine teste veteri, nam Epiphanius, quem allegat de Ebione loquit. ; F (Scriptor cĩ tpra Reformaõis) in Catalogo haereticorum

*

De hac Cerinthi Historia[F] quaedam adhuc sunt monenda, * F è Lampii loco mox allegando,
I) qd̃ aetatem Cerinthi, ubi cf. Frid. Adolph. Lampe in Comentar. ad Evang. Joañis, in Proleg. p. 184. sqq., qui è constanti testimonio ~~[illegible]~~ Tertulliani, Epiphanii, Augustini & Caji, (qui Sec. II. & III. vixit) probavit Cerinthum juniorem eẽ, & demũ ad II. Sec. ptinere, cujus senteã & Basnage; at n. vero è testimonio Irenaei liquet, Cerinthum tpre Apostolorum vixisse.
II.) Cerinthum non negasse Divinitatem Christi, nam teste veteri Scriptore ap. Euseb. in H. E. V. 28. ante Theodotum coriarium nemo negavit Divinitatem Christi; patet & hoc exinde, quod nemo ex I. Sec. Patribus pro defendenda Divinitate Christi ~~calamum~~ stinxerit; propriã q. Cerinthi senteã de Christi & Institor b. fin. Cj. S. exhibet. ~~Probat hoc ex Irenaeo Libr. I. c. 26. & Epiphanio Haeresi 28.~~
III) Cerinthi Dogma (quod & Vitringa observavit) magis Nestorianum fuisse, ut hoc ex Irenaei L. I. c. 26. & Epiphanii Haeresi 28. observat Lampe l. c. p. 192. 193.
IV) quatuor theses s. errores Cerinthi hos eẽ, 1) duo verũ principia eẽ, Deum summum & Demiurgum; 2) Jesũ non eẽ ex Virgine, s. ex Josepho & Maria natum; 3) Christum, filium Dei verum, ceu emanaõem Dei in Jesum descendisse; 4) Unionem hanc ñ eẽ ὑποστατικήν, v. Lampe l. c. §. XXXVI. p. 193.
V.) Evangelium Joannis ñ g) Cerinthum scriptum, quod vero negant & õẽs quidem jure ac magna specie veritatis Pr. Deus in de Eccla Apostolica & Oederus in pecul. Scripto g Lampium, citati à Moshemio l. c.

* *

c) Ebionitae[x] cum Cerinthianis pp tpus & similitudinẽ dogmatum fere confunduntur. Epiphanius ꝯsentire has duas sectas scribit. Arnoldus l. c. . . Christianos hoc nomine notatos conjicit, 1) quia ante Epiphanium non comemorentur, 2) quia Eusebius hoc nomen ex humili opinione de Christo deducit. At adsunt de Ebione & de Ebio-

x de Ebionitis v. Moshem H. E. Sec. I. p. 477.

nitis haereticis antiquiores testes, v. c. Tertullianus in Tr. de Carne Christi c. XIV. & in de Praescriptione c. XXXIII. expresse nominat Ebionem haereticum — ap. Irenaeum occurrunt Ebionitae, & Origenes F duplices refert Ebionitas, x Moshemius in Dissert. H. E. junctim editarum VIIIva p. 547–575. ostendit, in utramque partem hac de re posse disputari 3

F L. V. c. Celsum
x quorum quidam divinitatem Christi negarunt, alii non item.

a) Nazaraei ab Epiphanio inter Cerinthianos & Ebionitas medio loco recensent, E. Grotius & Vossius alterum genus Ebionitarum putant. ~~Ittig:~~

b) Ittigius in Select. c. repugnat, quod Ebionitae divinitatem Christi negaverint. Sed cadit argumentum.

c) in Diss. de fictis Judaeorum & Judaizantium haeresibus & in Diss. de Sethianis, quae ext. in Jac. Rhenferdii Operibus Philologicis junctim editis, Trajecti ad Rhenum, 1722. 4. illa p. 125–164. haec v. p. 165–193.

sephi & Mariæ natum statuerunt. De Cerintho id unicum adhuc notandum est, quod JEsum à Christo divellens docuerit, in JEsum baptizatum descendisse Christum, iterumque à JEsu avolâsse, qui passus fuerit & resurrexerit, Christum verò impassibilem perseverâsse, utpote spiritualem.

§. IV.

Nazaræorum (t) error is fuit præcipuus, quod

rum prim. sec. ubi antiquiores & sequiores tum Ebionitas tum Nazaræos distinguit & Ebionitas eosdem cum Nazaræis facit p. 476. sqq. 536. sqq.

(t) Nota 1. primos Christianos subinde Nazaræos fuisse nuncupatos sive quod ipsi nomen hoc sibi dederint, sive quod ipsis in ignominiam datum fuerit, 2. neminem veterum Patrum ante seculum quartum de hæresi quâdam Nazaræorum quicquam referre, 3. fuisse tamen jam sub initium Christianismi, qui errores istos foverunt, quos Historici seculi IV. tribuunt Nazaræis, 4. Nazaræos, siquidem ea statuerint, quæ ipsis ab antiquis tribuuntur, cum Ebionitis multum consentire, etsi & ab ipsis dissentiant, 5. male Rhenferdium ab omnibus erroribus eos absolvisse, existimavisseque, eos fuisse saltem Christianos ex Judæis, 6. qualenam Nazaræorum Evangelium fuerit, num ab Ebionitarum Evangelio diversum ubique & à Canonico Matthæi Evangelio num & in quibus diversum, accuratè sciri haud posse, 7. incertam esse conjecturam cl. Moshemii de ortu Nazaræorum seculo 4. imo longe certius esse, quod seculis primis jam exstiterint Nazaræi, 8. tantas esse in hac Nazaræorum historia tenebras, tantas nebulas, ut Patribus subinde sibimet invicem contradi-

quod necessitatem circumcisionis Legisque ceremonialis statuerunt, Evangelio usi Ebræo, quod & καθ' ἑβραίους nuncupatur, vel Evangelium Nazaræorum dicitur, multum tamen diversum ab Hebræo Matthæi Evangelio, quod olim exstitit. Hymenæus & Philetus (u) 2. Tim. II. 17. & quidam apud Corinthios 1. Cor. XV. 12. resurrectionem mortuorum negavere, Nicolaitæ (x) neque ab Idolothytis neque à for-

centibus & diversa atque contraria referentibus determinari res nesciat. Certè enim, quibus fides hîc adhibenda, quibus deneganda sit, haud fere constat. Abeat lector & perdat juguletque tempus in legendis iis, quæ hanc in rem Ittig. de hæres. ævi Apost. p. 69. sqq. app. p. 19. sqq. in cap. sel. sec. I. p. 311. sqq. Rhenferdius in operibus p. 97. sqq. R. Simon. in hist. crit. N. T. C. 7. Lequien in diss. Damasc. 7. Tolandus in Nazareno ejusque refutator Moshemius in vindiciis Hamburgi editis scripsere. Sed addi potest nostra de abrogatione legum cæremonialium dissertatio.

(u) Confer Ittig. de hæres. p. 85. sqq. app. p. 26. sqq.

(x) Nolimus, quæ de Nicolaitis exstant, mystice intelligi post Coccejum, Vitringam, Gürtlerum, Seebachium, Dürerum, alios. Ita certe nimium detrahitur & fidei historicæ & fidei veterum Patrum. Vide post H. Witsii Miscell. T. 1. L. 1. etiam cl. Moshemii demonstrationem sectæ Nicolaitarum in Bibl. Brem. Cl. 1. fasc. 4. n. 1. p 381. sqq. Num Nicolaitarum antesignanus fuerit Nicolaus Diaconus, vel alius quidam Nicolaus, haud liquet. Quod restat, omnes ævi Apostolici hæreticos hîc, uti vides, lector haud

a) De Nicolaitis v. Moshem: H.E. Sec. I. p. 465.

x) Generalius hoc caput inscribi potuisset: de statu adversis Ecclae.

a) Hoc ex Actis Apostolorum vel maxime constat.

fornicatione abhorrueruut Apoc. II. 6. 14. 15. licitas esse vagas libidines & communionem uxorum asserentes.

§. V.

De schismatibus & contentionibus hujus seculi pauca monemus. Notandum maximè est schisma Antiochenum, cui occasionem dedit sententia de necessitate circumcîdendi novos Christianos, decisione Concilii Hierosolymitani postmodum sublatum, duplex schisma Corinthiacum, quorum prius Paulus, alterum Clemens scriptis Epistolis exstinxere, Diotrephis (y) item de primatu contentio, de qua queritur Johannes in epist. III. 9. 10.

CAP. V.

DE PERSECUTIONIBUS ET MARTYRIIS SEC. I.

§. I.

PErsecutionum seculi I. auctores fuere vel Judæi vel Gentiles. Illos impulere odium in

memoravimus. Noluimus enim istas tenebras hîc quatere. Qui verò curiositate rerum agitur, is Rhenferdium, is Ittigium adire hîc potest.

(y) Vide 3. Joh. 9. 10. ex quo loco primatum Episcoporum convellunt D. Blondellus in apologia pro sententia Hieronymi de Episcopis & Presbyteris p. 13. itemque Salmasius sub nomine Walonis Messalini latitans, queis respondit H. Hammondus C. 13. diss. 1. de juribus episcopatûs.

Christum Messiam, doctrina Christi traditionibus Judaicis & Pharisaicis maximè contraria, templi destructio prædicta, præjudicia in JEsum Messiam ex vilitate personæ ejus, conversatione cum peccatoribus, & doctrina de sui unitate cum Patre oriunda. Hi ad persequendos Christianos inducti, quod eos, uti ex Suetonio (*a*) apparet, cum Judæis rebellibus confu-

(*a*) Verba in vita Claudii C. 25. exstant, ubi Suetonius *Judæos Chresto quodam duce tumultuantes Roma expulsos* memorat. Sunt, qui existiment, nec de Christo, nec de Christianis hic quicquam dici. Nec negari potest, apud Ciceronem & in variis inscriptionibus Chresti nomen aliis quam Christo tributum inveniri, uti videre est ex Dissertatione Hilscheri, quòd Suetonii Chrestus non sit Christus. Sed constat tamen & ex Tertulliani Apolog. C. 3. & Lact. instit. div. L. 4. C. 7. quod Gentiles Christum Salvatorem Chrestum & Christianos Chrestianos appellitare consueverint. Id quod ex errore potius quam contumeliæ causa factum suspicantur viri docti. Vide maximè, quæ de Chresto Suetonii commentatus est Vir doctissimus, Mich. Rossalius. Causa tumultus sine dubio exstitit, quod inter istos Judæos quidam Christo se addixere, reliquis avitis præjudiciis inhærentibus, unde orta inter ipsos disceptatio. Cum Suetonii loco comparandus est locus Act. XVIII. 2. Tacitus Annal. XV. 44. ubi? *quos per flagitia invisos vulgus Christianos appellabat. Autor nominis Chrestus* &c. Lucianus quoque *Chrestum* dicit. Nec mirum, cum id nominis apud gentiles fuerit familiare, non vero nomen Christi. Confer Sigebertum Havercampium ad Tertull. Apol. p. 42.

) Moshemius in H. E. maj. Sec. 1. his caussis addit 5) invidiam Doctorum, qui suis commodis & autoritati metuebant, atque praetextum quaerebant, gloriam Dei & Mosis, & quod Jesum pro Messia venditarent Christiani.

) De Persecutione Gentilium in Christianos notentur Scriptores; quos recenset Fabricius in Luce salutari Evangelii p. 133. & Staeff. in Hist. Ogia traria. Instar omnium habendus J. Kortholt in de persecutionibus Eccles. primitivae sub Imperat. Ethnicis, (Jenae 1660) primum in 8. dein auct. in 4. Kilonii 1689. edita. Cf. & Ruinartius Acta sincera & genuina Martyrum, fol. (Veronae 1731) it. Salig. in Tr. de Diptychis, 4.

Christ. Kortholti
F & Notentur: Commentarius de origine & natura christianismi ex impia cavillantium Ethnicorum sententia; Kilonii 1672. 4. & Diss. de Atheismo veteribus christianis ob templorum inprimis aversionem objecto inque eosdem à nostris retorto; ib. 1689. & Diss. de nominibus quibus F ludibrium & contemptum Christiani olim à profanis appellati, deque notis occultis quibus iidem se insignivisse crediti; ib. 1693. 4.

) Cf. hic Gottlob Frid. Gudii Paganus Christianorum laudator & fautor, Lips. 1741. 4. ubi Praefatio de causis odii Paganorum in Christianos decem, persecutionum originibus. F

a) Christiani Deos fictitios perstringebant atq idololatris æternas poenas minabantur; hinc odii adversus totum genus humanum, (de quo Tacitus) accusati videntur, uti hoc qq observat Moshem. in H. E. maj. Sec. 1.

b) cf. præter Autores not. (d) alleg. Jo. Lütke Diss. Praes. Jo. Bened. Carpzovio, de Asino Messiæ, Christi in urbem Jerosolymam vectore; Lips. 1671. 4.

fudere, quòd Christiani DEOS eorundem falsos esse pronuntiarunt variæque in Christianos fuere fictæ calumniæ de incensa urbe sub Nerone (b), de manducatione humanæ carnis (c), de promiscuis stupris & incestibus, de infanticidiis, asinorum cultu (d), & quæ aliæ sunt, ena-

& Ittig. cap. sel. sec. I. p. 324. 325. & Ant. van Dale de oraculis. p. 604. sqq.

(b) Vide Ittig. l. c. p. 325. & p. 604. sqq. itemque Jo. Faes de cereis baptism. vet. Christ. p. 31. sqq. & Ruinarti præf. ad acta Martyrum f. XXXI. XXXII.

(c) Qui calumnias illas omnes à gentilibus Christianis impactas nosse voluerit, is adire, is consulere potest Christiani Kortholti duos tractatus, quorum unus de vita & moribus Christianis primævis per gentilium malitiam afflictis, alter de calumniis paganorum in vetteres Christianos sparsis agit. Prodiere KiloniI Ann. 1668. & 1683. Speciatim de Thyesteis epulis agit idem C. 9. illius & C. 18. hujus libelli. Jam vero & in his locis Kortholtus calumnias de promiscuis stupris & incestibus & infanticidiis refert, ostenditque, hæreticos veteres occasionem hisce calumniis dedisse.

(d) Confer hìc Kortholtum de calumniis Paganorum in veteres Christianos à gentilibus sparsis C. I. quod agit de onolatria Christianis objecta, Steph. Morini diss. 7. de calumnia gentilium, caput asininum esse Christianorum Deum, in dissertationibus Morinianis p. 285. denique & Theod. Hasæi diatriben de ὀνολατρείᾳ sive calumnia cultus asinini à gentilibus olim Judæis & Christianis impactâ, cui adjecta est Jo. Baptistæ Ottii de eodem argumento ad Hasæum epistolâ. Adde Nouv. de la Rep. des lettres 1685. p. 845.

tæ partim ex malè intellectis Christianorum ritibus, uti osculo pacis fratrumque & sororum appellatione, partim ex conventibus clancularis & antelucanis, partim ex nefandorum hæreticorum, Simonitarum, Nicolaitarum aliorumque sceleribus perperam in Christianos traductis. Ut taceamus rationem politicam, qua in religione nil quicquam immutari voluere veteres Romani, idque putabant cum manifesta conjunctum seditione esse, ipsamque tandem Christianorum multitudinem, quæ sensim sensimque Gentilibus suspecta fieri cœpit.

§ II.

De persecutionibus Judaeorum.

Persecutiones à Judæis hoc seculo in Christianos motæ tres fuere præcipuæ. Prima fuit Zelotarum & Sauli in Ecclesiam Hierosolymitanam, Damascenam aliasque. In hac passus est Stephanus proto-martyr, cujus necem excepit διωγμὸς μέγας sive persecutio magna & Ecclesiæ dispersio, utique non sub Tiberio, qui memorante Tertulliano (c) in Apol. Christianis favit, sed

sqq. ubi exstant literæ latinæ Anonymi, quibus If. Vossii sententiam refutat, & Giornale de' letterati d' Italia T 23. p. 462. & T. 27. p. 354. sqq. ubi recensetur Jacobi Antonii del Monaco tractatus de hoc argumento. Scilicet nescitur hujus calumniæ origo & frigidæ sunt, quæcunque demum maximo numero hic producuntur, conjecturæ.

(c) Apologetici C. 5. Sed ista quidem effata Tertulliani alii vocant in dubium. Vide Havercampium p.

a) cf. Luc. Arnoldi Tr. de Appellaõe fratrum & sororũ prima Ecclae Christianae, 8.º (v. infra p. 146. not. (c))

b) tolerabant quidem Judaeos, at cerimoniis deditos.

c) Judaei etiam post excidium Hierosolymorum non cessarunt ab hostilitate, teste Origine Homil. X. in Jerem. XII. 8. it. in Tr. c. Celsum, atq. Tertulliano; cf. Fabricii Lux salut. Evang. p. 121.

(a) Fontes ad Hist. hj. persecutionis sunt: Tacitus Annal. XV. 44. Suetonius in Nerone c. XVI. Lactantius de Mortib. Persecutorum Cap. 2. Euseb. H. E. II. 25. & cumprimis Sulpicius Severus L. II. C. 28. 29. Initium ej. est in A. C. 64. v. de Vignoles in Hist. critiq. de la Republiq. des lettres. Nero Christianis infensus dicitur factus † Simonem Magum, & Petri miracula, & conversionem multorum Cognatorum Neronis à Petro & Paulo factam. # Subsidia I. p. 84. (b)

† de persecutionibus in genere

a) De persecutionibus Gentilium notandum: #
1) genera suppliciorum fuisse longe crudelissima. De his conf. Casp. Sagittarius in Tr. de martyrum cruciatibus in prima Eccl. [illegible] 1696. 4. quae editio est secunda cap. auctior, & Anton. Gallonius De martyrum cruciatibus Antverp. 1668. 12. cum fig. & ex hoc Korthholt im Deutsch. [illegible], Frankf. 1674. 12. cum fig.;
2) persecutiones mxe ~~[illegible]~~ fuisse directas in Doctores Eccl.;
3) nomen Martyrum. Martyr idem est ac testis, d. in significatu strictiori eum denotat testem, qui ob testimonium de Evangelio & Christo mortem sustinuit. Martyr distinguitur, at tn. n. semp., à Confessore, hic n. is est, qui tm incommoda sustinuit. Martyribus de ac Confessoribus honor exhibebatur singularis; e. c. Carceri inclusi alebantur per Diaconos, à Christianis magna invisebantur veneratione, qui & catenas, quibus vincti erant, osculabantur. Confessoribus honoratior in Eccl. locus cedebatur, vota illorum in electionibus Episc. p. multum valebant, ut & intercessiones illorum pro poenitentibus. De Martyribus observandum, dies illorum Martyrii vocatos fuisse Natalitia, de quibus v. Sagittarius in ~~[illegible]~~ I. * & memoriam eorum in Eccl. fuisse celebratam. Hinc orta sunt Diptycha, Kalendaria, Martyrologia. Haec sunt vel Graeca vel Romana. De illis notandum est: Urbani Godofr. Siberi Martyrologium Eccl. Graeca metricum, ex Menaeis Cod. Chiffletiano, Actis SS. [illegible] pum collectum, interpretatum & illustratum, Lips. 1727. 4. De his vero: Baronii Martyrologium Romanum jussu Grego-

* Diss. sua Inaug. Praes. Jo. Musaeo de Natalitiis Martyrum; Jenae 1678. 4.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſed ſub Cajo & Claudio Act. VIII. IX. XI. 16. Secunda fuit Herodis Agrippæ, nepotis Herodis M. ex Ariſtobulo, quâ Petrus vinctus, Jacobus occiſus Act. XII. ſecutâ mox hunc tyrannum ultione viſcerum torminibus extinctum. Tertia Anani ſive Annæ ſummi Pontificis, per quem ſublatus cum aliis Jacobus Juſtus, frater Domini, filius Alphæi vel Cleophæ, aliâs minor, Epiſcopus Hieroſolymitanus, quem alii lapidatum, alii de (f) templi faſtigio præcipitem actum fuiſſe perhibent.

§. III.

Gentilium perſecutiones ad hoc ſeculum pertinentes hæ ſunt: prima ſub Nerone (g) facta, cauſa Chriſtianis tributa (h), modus longè crudeliſſimus, & qualem deſcribit Tacitus Annal. L. XV. cap. 44. *Pereuntibus addita ludibria, ut ferarum tergis contecti laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammandi, atque ubi defeciſſet dies, in uſum nocturni luminis urerentur.* Peracta autem fuit hæc perſecutio non

De persecutionibus Gentium, sc. Neronis & Domitiani.

57. 58, & Ittigium in ſel. cap. hiſt. eccl. ſec. I. p. 412. 413.

(f) Conjunge ſi placet, utrumque & confer Ruinarti acta ſelecta Martyrum f. 1. ſqq. & Ittig. l. c. p. 448. 449.

(g) Confer Ruinartum l. c. n. præf. f. XXXI. XXXII. & Ittig. l. c. p. 322. ſqq.

(h) Incendium urbis Romæ; cujus autor ipſe exſtiterat Nero.

non solum Romæ (*t*), sed & passim in aliis Imperii Romani regionibus, non uno vel altero anno sopita, ita ut ea durante Petrus quoque &

(*t*) Hæc notanda sunt contra Henr. Dodvvellum, qui in diss. Cyyr. 11. thesi 13. f. 59. putat, solos illos Christianos, qui Romæ fuerint, in hac persecutione passos, quoniam iis solis intentari potuerit urbis incendium. Ast potuit utique hæc causa fuisse, cur inciperet persecutio, quæ dein continuata fuit & erga Christianos extra Romam, communi odio expositos. Hinc ita Ittigius: *Verum ipse Tacitus multitudinem illam ingentem Romæ haud perinde incendii crimine quam odio humani generis convictam tradit. Et ortâ semel persecutionis tempestate proclive fuit etiam Christianis extra Romam degentibus sive clandestina quarumvis urbium perdendarum consilia sive alia flagitia morte digna impingere. Certè ad ipsos quoque Hispanos pertigisse hanc Neronianam persecutionem fidem facit inscriptio Neroni in Hispania ob purgatam à Christianis provinciam seu, ut verba inscriptionis habent*, ob provinciam latronibus & his, qui novam generi humano superstitionem inculcarunt, purgatam *posita.* Addit dein Ittigius Lucium Cecilium de mortibus persecutorum C. 2. qui rem conficit narratque, *Neronem, cum animadverteret, non modò Romæ sed ubique quotidiè magnam multitudinem deficere à cultu idolorum & ad religionem novam damnata vetustate transire*, & quæ sequuntur. Vide Ittig. in sel. cap. sec. I. p. 223. sqq. & Ruinartus l. c. f. XXXI. XXXII. Cæterum Dodvvelli sententiam nuper admodum defendit Joach. Langius, Theol. Halensis præstantissimus in hist. Eccl. N. T. p. 360.

regorii XIII. editum; Colon. Agripp. 1603. 4. (NB. in hac editione deest S. Xinoris, quam Baron. ridiculo sane errore in prima edit. Romæ memoraverat;) it. Martyrologium Romanum Gregorii XIII. & Clem. X. PP. RR. jussu editum; Antwerp. 1690. 4.

) De paucitate Martyrum egit Dodwellus loco not. ki. D. cit. quem refutat Ruinartus in Pf. Libri sui cit. media via m. hic est eligenda, testimoniaque penitius inspicienda. Et sic facile patebit fabulosis martyriis accensendas esse interfectiones XI M. Virgin. & Legionis Thebææ.

¹ cui & alius Anglus Guil. Fleetwoodus assensum suum præbuit, in f. M. Christ. Wilh. Loescher Diss. de paucitate Martyrum antiquioris christ. Eccl. ab Henr. Dodwello & Guil. Fleetwoodo asserta; Witteberg. 1697. 4. &

) Ex martyriis non semper probandam esse veritatem Religionis christianæ, cum non supplicium, sed causa faciat martyrem. Multi enim ultro, at male appetierunt martyrium, q. d. r. cf. B. Russii Diss. de Studio Martyrii in primitiva Eccl. Jen. 1737.

) Persecutiones quidem tm numerari X. at plures fuere; numerantur n. tm a) publicæ, b) graviores, notiores, plures v. particulares in provinciis silentur.

) Martyribus oppositi, qui erant, vel a) thurificatores, vel b) Traditores.

) Memorat & hanc Inscriptionem Gruterus, at dubia st, v. Fabricii Lux salut. Evang. p. 136.

a) Incertum est, quinam reliqui sint, qui martyrium subierunt.

b) Fontes sunt: Tertullianus in Apologet. c. 5. Lactantius l. c. C. 3. Sulpic. Sever. l. c. Euseb. H. E. III. 17. 20.

c) Heumannus sane narrationem fabulam existimat in Bibl. Brem: Moshem. in Diss. VIII. asserit, non esse manifestam fabulam, ob testimonium Tertulliani & Hieronymi, qui ad alios provocant. Heumannus tum urget silentium aliorum universale, at Moshemius caussas silentii dedit.

d) Hi certe in universum, pauci fuere, v. Ruinartus l. c. qui demum Jacobum Minorem primum constituit Martyrem.

e) Contra Dodwellum notandus est Theodoretus, qui in de curandis Graecorum affectibus, affirmat, Domitianum omne tormentorum genus Christianis intendisse.

& Paulus Romæ fuerint passi (k). Secunda persecutio Domitiani (l) fuit, Neronianâ nil inferior, passim grassata in Christianos & Judæos, ubi notandum, eo tempore Johannem Apostolum in insulam Pathmum (m) fuisse relegatum, ubi & Apocalypsin scripsit, qui etiam, si Tertulliano credendum, in ferventis olei dolium (n) conjectus exiit illæsus. Quæ de Martyribus hujus seculi (o), eorum reli-

 quiis

(k) Ita sanè Lucius Cecilius l. c. aliique. Vide Ittigium l.c. p. 326. qui & alios ibi Martyres recenset. Certè Petrus & Paulus Romæ passi sunt sub Nerone, licet non in eo persecutionis paroxysmo, quem recenset Tacitus. Adde eundem Langium l. c.

(l) De hac persecutione, in qua Domitianum usque ad cædes haud grassatum fuisse existimavit Dodvvellus, videndi sunt Ruinartus f. XXXIII. XXXIV. & Ittig. l. c. p. 329. sqq.

(m) Testis est Tertullianus de præscript. C. 36. Hunc sequuntur deinceps alii.

(n) Res ferè incerta est. Vide, quæ hanc in rem disputarunt Viri doctissimi Heumannus & Mosheimius, in Bibl. Brem. C. l. 3. fasc. 2. n. 5. C. l. 4. fasc. 1.

(o) Agmen ducit Christus ipse, qui viam passionis cæteris prævit. Sequuntur Stephanus Proto-Martyr, Jacobus Major jussu Herodis Agrippæ occisus, Jacobus minor, Episcopus Hierosl. jussu Anani Pontificis summi lapidatus, Petrus & Paulus, qui Romæ passi sunt, ille cruci affixus, hic utpote civis Romanus gladio truncatus. Plurimos alios refert Ittig. in cap. sel. sec. I. p. 326. sqq. inter quos & est Antipas Apoc. II. 13. memoratus, Fla-

quiis (p) adhucdum extantibus referunt Ecclesiæ Romanæ Scriptores, fabulosa sunt omnia (q).

CAP. VI.
DE REBUS JUDÆORUM ET GENTILIUM AD SECULI I. HISTORIAM PERTINENTIBUS.

§. I.

INter res Judæorum maximè memorandum

---

vius Clemens, Flavia Domitilla, Acilius Glabrio &c. Adde Ruinartum l. c. f. XXXIII. sqq.

(p) De reliquiis seculi I. dici multa possent. De reliquiis Johannis Baptistæ Jo. Seb. Mitternachtius dissertationem scripsit. De reliquiis Mariæ Jo. Hoornbeckius egit in examine Bullæ Urbani VIII. de imaginibus & J. C. Wagenseilius in synopsi historiæ univ. p. 74. sqq. de domo Lauretana Tursellinus, Berneggerus, Meuschenius, de præputio Christi Ittig. in sel. cap. sec. I. p. 343. de reliquiis crucis Dominicæ Gretserus, de reliquiis Petri & Pauli Caveus in vitis Apostolorum, de corpore Jacobi Majoris Compostellæ quod monstratur, idem Ittigius l. c. p. 444. 445. de clavis Dominicis Curtius, de linteis sepulchratibus Christi Chiffletius, de reliquiis Dionysii Areopagitæ Ittigius de Patr. Apostol. de aliis alii iique infiniti Autores, inter quos eminent Jesuitæ Antverpienses, qui acta sanctorum edidere, & Tillemontius.

(q) Hæc non de Martyribus seculi I. sed de reliquiis intellecta velim. Certè inter tot falsa exquirere verum

…) Reliquiæ admodum sunt incertæ. Optimus hac in re est Hoornbeekius, ex quo sua depromsit Wagenseil: l. c. Longe plures sunt earum reliquiarum, quam quas auctor recensuit. Addenda sunt 1) stella, quæ Magis apparuit, in puteo Bethlehemit. à solis virginibus spectanda; 2) Petri catena, v. Wagenseil l. c. p. 103. 3) Dentes Appolloniæ in Arabia, cf. Chemnitii Examen Concil. Tridentini. Ubi & observationes logicæ in ejusmodi reliquias.

b) Judaeorum 1) Status civilis erat sub Romanis, quamvis sub Herodibus & Pontificibus, ac proprio Synedrio & poenis; 2) Ecclesia erat superstitiosa & in sectas divisa, sc. Pharisaeorum, Sadducaeorum, Essaeorumque, quibus addendi Therapeutæ, v. Moshem H. E. maj. Sec. 1. cap. 2. In Ecclesia Judaica notandus quoque Samaritanismus. Caeterum de reb. Judaicis ante omnes cf. meretur Hottinger in H. E. P. 1. p. 2. sqq.

ubi prolixe de rebus Judaeorum agit, excidium Hierosolymarum v. plane omisit. De sectis r. Judaeor. indicatis v. Moshem l. c. §. 10. & Triglandi Collectio variorum opusculorum de his sectis agentium; cf. Walchii Dissert. de utilitate Histor. Eccl. in explicanda Scriptura S.

a) Fontes sunt: Josephus de B. Judaico, qui vero partium studio nimis est abreptus, & Scriptores quidam Gentiles; Subsidia v. Jo. Jac. Cispudtii Compendium Hist.ae Judaicae ad excitum Justini, ex Scriptoribus Gentilibus collectum (Frcf. 1700. 8.) Witsius & Basnage ab Autore citati. ~~in Hist.~~ conferri Hist.a C. XVII — sqq.

p. 383 ~~439~~ —

Excidium v. hoc cumprimis a nobis Christianis probe attendi meretur 1) ob complementum vaticinii Christi de destruendo & non reaedificando templo Hierosolymitano, 2) ob abolitionem cultus Levitici hoc ipso templi excidio indicatam.

b) cf. hic Bayeri, Sen., Diss. de migratione Christianorum in urbem Pellam; Jenae . . .

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dum est excidium Hierosolymitanum (a), cujus variæ allegantur causæ, ipsa Procuratorum Romanorum tyrannica dominatio, Herodum varia molimina jusque ipsis concessum in templum, ærarium & summos Pontifices, horum porrò ambitio, æmulatio, factiones, Judæorum rebelliones, denique & tumultus, quæ omnia Josephus prolixissimè recenset. Autores excidii fuere Cestius primùm Gallus, Syriæ Præses, & Vespasianus, à Nerone ad castigandam gentem missus, Titus tandem, Patre ad imperium admoto. Tempus excidii secundùm plurimos fuit annus Christi 70. Vespasiani secundus, paulò ante festum Paschatos, cùm in urbem tota ferè gens confluxisset. Tanta autem

vix possibile est. Nec probabile, post tot seculorum decursum, post tot temporum revolutiones verarum reliquiarum sec. I. quicquam adhùc exstare.

(a) Confer hîc prorsus H. Witsii Historiam Hierosolymæ in Misc. Sacr. T. 2. p. 332. sqq. & J. Basnagii Histoire des Juifs T. 1. C. 19. Sed consulatur hîc inprimis Josephus. Nota 1. Hierosolymam sexies captam, bis eversam 2. præsagia hujus excidii & occasionem, 3. frustraneam Hierosolymæ obsidionem à Cestio Syriæ Præside tentatam. 4. abitum Christianorum ex Hierosolyma Pellam, urbem Peræ. 5. Vespasiani præparationem ad Hierosolymam obsidendam. 6. Titi missionem ad obsidionem urbis. 7. Difficultatem illius capiendæ. 8. famem, qua magna pars obsessorum periit. 9. expugnationem & combustionem urbis. 10. triumphum de Judæis à Tito actum.

tem fuit hujus excidii calamitas, ut non solùm cum urbe totum templum fuerit combustum, sed & per spatium obsidionis semestre gladio, fame & peste ceciderint undecim centena millia hominum intra unius urbis mœnia, quò ferè viginti septem centena millia confluxisse creduntur.

§. II.

De rebus Gentilium

De rebus Gentilium [a] ad historiam Ecclesiasticam hujus seculi pertinentibus id memorandum occurrit, vixisse in eo Apollonium Thyanæum [b] (b) magicis artibus clarum, sectâ Pythagoræum, Christianis infensum. Huic tanta tribuunt miracula Philostratus & Hierocles, [hic tamen ab Eusebio refutatus], ut cum Christi miraculis ea certare possint, quorsum pertinent edita ab Apollonio vaticinia, ægrorum sanationes, mortuorum resuscitatationes. Sed falsa hæc omnia esse & à Philostrato conficta, ut haberent gentiles, quem Christo opponerent, sa-

(b) Exstitisse ejusmodi Virum & quidem Magum & præstigiarorem res confecta est. Num vero ea, quæ de eo refert Philostratus, vera sint, alia est quæstio. Fabulosa esse, quæ ipsi attribuit, miracula ex silentio aliorum scriptorum coætaneorum clarum est. Instar omnium hîc potest esse post Huetium in Dem. Ev. Prop. 9. C. 147. & Morhof. Polyhist. T. 2. p. 15. 16. Olearius in dissert. de Philostratis, quæ præmissa est operibus Philostratorum. Hic enim cæteros Autores citavit, quos & eapropter non nominamus.

2) Res Gentilium 1) Civiles breviter commissae sunt cap. §§. seq: 2) Religio & Superstitio eorum a Moshemio l. c. sec. I. P. I. C. I. delineat; 3) Philosophiam & eruditionem istorum idem describit l. c. P. II. p. 134. sqq. Philosophia orientalis ex Theodoto Valentiniano, cujus excerpta Clementi Alex. subjici solent, aliis indiciis Moshemio distincta videtur ab alia quacunque Philosophia, v. l. c. p. 137. 138. §. VII. VIII. IX.

Historiam Apollonii Thyanaei ex Philostrato & Eusebio* exhibet quoque cel. Bruckerus in s. Philosophiae historia, ~~VIII~~ Tomo III. ~~[illegible]~~

*vel potius Hierocle (quem Eusebius refutavit totamque ferme Hierocli vitam Apollonii praeinseruit refutans)

x) cf.a hic C. ter autores not. c) cit. P. Baltus Hist.a de silentio oraculorum Paganismi post D. N. Jesu Christi adventum obmutescentium q van-Dale & Fontenelle, 1725. 8o.

a) Ant. van Dale eminet 1) ob diligentem conquisitionem, at tamen minus ordinatam; 2) ob suum de oraculis judicium, ea fuisse imposturas. Libellus ipsius saepius prodiit, q priorem aliquam editionem scripsit Moebius.

ſatis docet Scriptorum coævorum tùm gentilium tùm Chriſtianorum ſilentium. De oraculorum Ethnicorum (c) ceſſatione hoc ſeculo factâ

(c) Autores, qui de oraculis hiſce egere, dedit J. A. Fabricius in Bibl. Gr. T. 1. p. 109. & in Bibliogr. antiqu. p. 425. ubi tamen velim, ut addatur adhuc Olai Borrichii oratio X. de oraculis in diſſertat. Hafniæ A. 1715. editis. Eminet hîc Ant. van Dale, cujus habentur de oraculis veterum Ethnicorum diſſertationes duæ Amſt. 1700. quarum compendium Gallicè dedit Bernardus Fontenellius in Hiſtoire des oracles ſæpiùs recuſâ. Contra van Dalium ex noſtris ſcripſit Georg. Moebius Theologus quondam Lipſienſis in tractatu de oraculorum Ethnicorum origine, propagatione & duratione Lipſiæ A. 1685. edito. Contra Fontenellium Jeſuita Pariſienſis Franc. Baltus edidit Reponſe à l' hiſtoire des oracles à Strasburg 1707. Repoſuit Jeſuitæ anonymus articulum 3. in Bibl. choiſ. de M. le Clerc T. 13. p. 178. ſqq. uti exſtant Remarques ſur la reponſe à l' hiſtoire des Oracles, unde Baltus mox edidit ſuite de la reſponſe à l' hiſtoire des Oracles à Strasbourg 1708. Nihil verò eſt, quod repoſuerit anonymus iſte, certamen ſic finiens. Vide Bibl. choiſ. T. 17. p. 308. 309. Adde tamen Baſnagii antiquités Judaiques pag. 761. ſqq. & P. de Mourgues lettre apologetique pour juſtifier le ſentiment des Peres de l'Egliſe ſur les oracles du Paganiſme contre deux diſſertations de Mr. van Dale in Bibl. choiſ. T. 27. P. 2. p. 459. ſqq. denique Steph. Morini diſſertationem 8. de oraculis & cur deſierint? p. 336. ſqq. Cæterùm Fontenellii ſententiam defendit quoque Petrus Danetus in dict. antiqu. Rom. & Græc. p. 635. Iſ. Jaquelot in diſſ. 4. ſur l'exiſtence de Dieu C. 8. P. Bælius in dict. hiſt. & crit. in *Amphilochus* & dudum Franciſcus

factâ variè disputari potest. Si enim, quod quidam existimant, mera ista fuere ludibria & præstigiæ, tanti non est, eadem saltem nominasse. Si verò memorantur seculis adhuc sequioribus data oracula, cur ad præsens eorum restringitur cessatio? Sed desiisse saltem hoc seculo eorum frequentiam, paulatimque in desuetudinem, nascente Christianismo, ea abiisse, certum est.

Secu-

Mothæus Vayerius in Oeuvres T. XI. lettre 106. p. 443. sqq. Et sanè ipsi Ethnicorum Philosophi imposturas in oraculis observabant. Confer, si placet, Petri Danj. Huetii Demonstrationem Evangelicam Prop. IX, sub finem, ubi præstantissima hanc in rem testimonia allegantur. Addi & debet Prop. IX. C. 39. §. 4. ubi ait Huetius ex Plutarcho, *oracula paulatim conticescere cœpisse ad Christi usque tempus, quo obmutuerint, quasi factâ tùm penitùs dæmonum vi silentioque illis imposito. Nam, quæ post Christum*, ita ille, *edita referuntur, postremi fuerunt abolitæ facultatis conatus ac velut fumus extinctæ facis aut vanæ lumbrici secti vertigines.* At verò oracula usque ad sec. IV. perdurasse sensimque & sensim defecisse constat. Quod restat, communem de oraculis sententiam defendit quoque Daniel Clasenius, JCtus Helmstadiensis in libris tribus de oraculis gentilium & in specie de vaticiniis Sibyllinis Helmstadii A. 1673. 4.

F Tomo II. & M. Christoph. Bayer in duabus Dissertationibus de Ignatio, veritatis confessore & Martyre, Lips. 1722. 4. Γ ejus

a) Ignatii Vitam^{Γ} prolixius describunt Cave in s. Lives of the apostles etc. it. Tillem: l. c. F. β) brevius Caveus l. c. in Hist. Literar. & Fabricius in Bibl. Gr. vol. V. 38. Ignatio impositum fuit nomen Θεόφορος, quod intelligi potest vel active, quod scilicet Ignatius nomen Jesu Christi literis aureis cordi suo inscriptum fuerit, post mortem demum repertum, vel passive, quod Christus Ignatium Infantem gestaverit in Symbolum simplicitatis, ubi tamen multae recentiorum fabulae sunt admixtae. Caeterum Ignatius 1) patria erat Nuranensis, e Nura, Sardiniae civitate oriundus, teste Abulpharajo, cf. Tenzel & Grabe ll. cc. Tillemontius v. eum Syrum facit; 2) Discipulus erat Petri & Joannis ipsorumque Apostolorum dicitur a Chrysostomo; 3) Episcopus Antiochiae post Evodium & ante Heronem certo erat, at incertum est, an ab ipso Petro fuerit ordinatus, quippe tempora repugnant & t. Petrum atque Ignatium sedi Antiochenae Evodius praefuit; 4) a Trajano supplicio fuit addictus, ut a bestiis devoraretur; ideo Romam ductus scripsit & dixit: se esse frumentum Dei bene comminuendum dentibus Leonum, ut fiat panis purus Jesu Christi, v. Hieronym. de viris illustr.; 5) Annum martyrii ejus Baronius in A. C. 107. ponit, at fallitur, potius A. C. 116. mortem sustinuit, uti hoc ex Lloydio animadvertit Fabricius l. c. ✗

✗. Acta Martyrii Ignatiani sinceriora Usserius dedit, Diaconis Philoni, Cajo, Agathopodi tribuens, v. Fabricii Bibl. Gr. l. c. V. 41.

b) Epistolas quasdam ab Ignatio fuisse scriptas, certum est ob testimonium Irenaei, Origenis, Eusebii, quorum (l. III. c. 36.) postremus catalogum Epistolarum ab eo exaratarum exhibet, ut ad Ephes. Magnes. Trallenses, Rom. Philadelph. Smyrnens. & Polycarpum. Proferunt iidem quoque loca quaedam, quae adhuc in his Epistolis legi possunt. In contrarium quidem magna cum specie quaedam afferunt, at conjectura tamen sunt; v. c. 1) Ignatium de Episcopis tam magnifice loqui, 2) Irenaeum non expresse dicere, Ignatium Epistolas scripsisse, sed ab eo tamen vocem ejus ... usurpari; 3) dicta biblica non iisdem extare verbis, quibus in S. Script. extant; 4) proferri nonnulla a quibusdam ex Epistolis Ignatianis loca, quae tamen desideremus in iis quas habemus. At haec cuncta non valent; non habemus n. certiora scripta, unde de suppositione reliquorum posset judicari; nos tamen putamus, eum debuisse aliter scribere; Ignatius communi t. more S. Biblia citat antiquitus allegavit; denique citationes aliorum ex Epistolis Ignatianis sine accuratione impugnant.